

TOM STOPPARD
ÁRKÁDIA

FORDÍTOTTA: VÁRADY SZABOLCS

A Katona József Színházban 1998. március 21-én bemutatott előadás szövege

SZEREPLŐK

(a színre lépés sorrendjében)

THOMASINA COVERLY, *tizenhárom, később tizenhat éves*

SEPTIMUS HODGE, *a nevelője, huszonkét, később huszonöt éves*

JELLABY, *komornyik, középkorú*

EZRA CHATER, *költő, harmincegy éves*

RICHARD NOAKES, *tájkertész, középkorú*

LADY CROOM, *harmincas éveinek derekán*

BRICE KAPITÁNY, *a Királyi Haditengerészet tisztje, harmincas éveinek derekán*

HANNAH JARVIS, *író, közel a negyvenhez*

CHLOÉ COVERLY, *tizennyolc éves*

BERNARD NIGHTINGALE, *egyetemi tanár, közel a negyvenhez*

VALENTINE COVERLY, *huszonöt és harminc közt*

GUS COVERLY, *tizenöt éves*

AUGUSTUS COVERLY, *tizenöt éves*

ELSŐ FELVONÁS

ELSŐ JELENET

Igen tágas vidéki ház egyik kertre néző szobája, Derbyshire, 1809. április. Manapság az ilyen házat főúri laknak mondanánk. A hátsó fal csupa magas, arányos, elfüggönyöztetett ablak, némelyik ajtóként szolgál. Ami kívül van, abból nem kell soknak látszani. Idővel megtudjuk, hogy a ház a kor jellegzetes angol parkjában áll. Ebből esetleg látunk valamit, esetleg csak fényt, levegőt és eget.

A szoba a közepét elfoglaló nagy asztal ellenére üresnek látszik. Az asztal, az egyenes hátú székek és az egyetlen további bútordarab, a rajzoló- vagy olvasópult ma mind gyűjtőknek való keresett holmik volnának, de itt, a szőnyegtelen fapadlón nem haladják meg egy tanterem igényeit, aminthogy a szobát akkoriban főleg erre a célra is használják. Ami elegancia van, az építészeti, és csak az arányok lenyűgözőek. Mindkét oldalfalon egy-egy ajtó, becsukva. Az egyik franciaablak azonban nyitva a derűs, de napfénytelen reggelre.

Ketten vannak a színen; mindketten, külön-külön, könyvekkel, papírokkal, tollal és tintával foglalatoskodnak. A tanítvány Thomasina Coverly, tizenhárom éves. A nevelő Septimus Hodge, huszonnégy éves. Mindkettőjük előtt nyitott könyv. Thomasináé vékony, alapfokú matematika-tankönyv. Septimusé tetszetős, vastag kvartó, most jött ki a nyomdából, a szerző költségén, kis szalagok rajta, amiket meg lehet kötni, ha a könyv csukva van. Egyéb papírjait stb. egy kemény fedelű, ugyancsak szalagos mappában tartja.

Septimusnak van egy teknősbékája - olyan álmatag, hogy levélnehezéknek használható. Az asztalon van még egy régimódi teodolit meg néhány másik könyv, feltornyozva.

THOMASINA Septimus, mi a hús gyönyöre?

SEPTIMUS A hús gyönyöre fakadhat a szemléletből, amennyiben egy marhaszelet gyönyörködtetően rózsaszín, vagy az érzetből, ugyane marhaszelet elfogyasztása révén.

THOMASINA Ez minden?

SEPTIMUS Nem... Lehet bárányborda, özcomb vagy fácán is... hús: **caro**, **carnis**; femininum.

THOMASINA És az bűn?

SEPTIMUS Nem okvetlenül, kisasszony. De ha a gyönyör bűnös, akkor az a hús bűne, quod erat demonstrandum. **Caro** szerepelt a gall háborúinkról szóló leckénkben is. „A britonok tejen és húson élnek” - „**lacte et carne vivunt**”. Elfelejtette? Kár, hogy a mag szikes talajra hullt.

THOMASINA Ez volt Onán bűne, ugye, Septimus?

SEPTIMUS Igen. Latinórát adott a sógornőjének, és az utána se lett bölcsebb, mint előtte volt. Azt hittem, a nagy Fermat-tétel bizonyításával foglalkozik.

THOMASINA Nagyon bonyolult ez, Septimus. Majd meg kell hogy mutassa nekem, hogy is van.

SEPTIMUS Ha tudnám, nem kellene **magát** kérdeznem. A nagy Fermat-tétel százötven éve foglalkoztatja az embereket; azt reméltem, hogy **magát** is lefoglalja annyi időre, amíg elolvasom Chater úrnak a szerelmet dicsőítő költeményét, és nem fog benne zavarni más, csak a vers tulajdon zagyvasága.

THOMASINA A mi Chater urunk költeményt írt?

SEPTIMUS Ő mindenesetre azt hiszi. Ahogy elnézem, a maga algebrájában több lehet a hús gyönyöre, mint a Chater úr-féle **Erósz nyoszolyájá**-ban.

THOMASINA Ó, nem az én algebrámról van szó. Hallottam, amikor Jellaby azt mondta a szakácsnak, hogy látták Chaternét, amint a hús gyönyörének hódolt a pavilonban.

Szünet

SEPTIMUS Csakugyan? Jellaby netalán azt is megmondta, hogy kivel?

THOMASINA *(értetlenül összevonja a szemöldökét)* Hogyhogy kivel?

SEPTIMUS Mivel? Persze, persze... abszurd is lenne. Ki a kútfője ennek a történetnek?

THOMASINA Noakes úr.

SEPTIMUS Noakes úr!

THOMASINA A papa tájkertésze. Méréseket végzett a kertben, és meglátta - a messzelátóján át - Chaternét, amint épp a hús gyönyörének hódol a pavilonban.

SEPTIMUS És azt akarja mondani, hogy Noakes úr ezt közölte a komornyikkal?

THOMASINA Nem. Noakes úr Chater úrral közölte. **Jellabynak** a lovász mondta, aki az istállóudvaron kihallgatta, amit Noakes úr mondott Chater úrnak.

SEPTIMUS Aki nyilván megpróbálja bezárni az istállóajtót - most, hogy a lovak kiszöktek.

THOMASINA Mit akar ezzel mondani, Septimus?

SEPTIMUS Eleddig tehát mindössze a következők tudnak erről: Noakes úr, a tájkertész, a lovász, a komornyik, a szakács és természetesen Chaterné férje, a költő.

THOMASINA És Arthur, aki az ezüstöt tisztította, meg az inas. És most maga.

SEPTIMUS No persze. Mit mondott még?

THOMASINA Noakes úr?

SEPTIMUS Nem. Nem Noakes úr. Jellaby. Maga azt hallotta, hogy mit mondott Jellaby a szakácsnak.

THOMASINA A szakács lepisszegte, alighogy belekezdett. Azt hiszem, Septimus, maga nem volt hozzám őszinte. Egy pavilon végtére is nem éléskamra.

SEPTIMUS Egy szóval sem mondtam, hogy a definícióm teljes.

THOMASINA A hús gyönyöre, az csokolózás?

SEPTIMUS Igen.

THOMASINA És Chaterné húsáról van szó?
 SEPTIMUS Igen. A nagy Fermat-tétel tehát...
 THOMASINA Mindjárt gondoltam. Remélem, szégyelli magát.
 SEPTIMUS Én, kisasszony?
 THOMASINA Ha **maga** nem tanítja meg nekem a dolgok igazi jelentését, akkor ugyan ki?
 SEPTIMUS Ó! Igen, szégyellem magam. A hús gyönyöre nemi közösülés, melynek során a férfi nemi szervet belehelyezik a női nemi szervbe nemzés valamint kéj céljából. A nagy Fermat-tétel ezzel szemben azt állítja, hogy ha **x**, **y** és **z** egész számok, mindegyik az **n**-edik hatványon, akkor az első kettő összege sohasem lehet egyenlő a harmadikkal, ha **n** nagyobb 2-nél.

Szünet

THOMASINA Brrr!
 SEPTIMUS Hiába, így szól a tétel.
 THOMASINA Visszataszító és felfoghatatlan. Ha majd felnövök, és én is művelem ezt, most már mindig maga fog eszembe jutni közben.
 SEPTIMUS Nagyon köszönöm, kisasszony. Chaterné volt már lenn ma reggel?
 THOMASINA Nem. Mondjon még valamit a nemi közösületről.
 SEPTIMUS A nemi közösületről nincs több mondanivalóm.
 THOMASINA Ugyanaz, mint a szerelem?
 SEPTIMUS Ó, nem, annál sokkal kellemesebb.

Az egyik oldalajtó a zeneterembe nyílik. A másikon jön be most Jellaby, a komornyik

SEPTIMUS Tanítok, Jellaby.
 JELLABY Elnézést, Hodge úr, Chater úr azt mondta, hogy önnek sürgősen meg kell kapnia ezt a levelet.
 SEPTIMUS Vagy úgy. *(Elveszi a levelet)* Köszönöm. *(És mert Jellaby még mindig ott van)* Köszönöm.
 JELLABY *(nem tágit)* Chater úr arra kért, hogy vigyem meg neki az ön válaszát.
 SEPTIMUS A válaszomat? *(Septimus kinyitja a levelet, és olvas)* Az a válaszom, hogy szokásom és kötelességem szerint háromnegyed tizenkettőig ölord-sága leányának nevelésével foglalkozom. Amikor végeztem, és ha Chater úr még itt van, készséggel várom őt... *(belepillant a levélbe)* a fegyverteremben.
 JELLABY Köszönöm, uram, így fogom neki megmondani.

Septimus összehajítja a levelet, és beteszi az Erósz nyoszolyája lapjai közé

THOMASINA Mi van ma ebédre, Jellaby?
 JELLABY Főtt sonka káposztával, kisasszony, és tejberizs.
 THOMASINA Jaj, de jó!

Jellaby távozik

- SEPTIMUS Hát így állunk a derék Noakes úrral. Előadja magát mint úriember, mint a festőiség filozófusa, egy látnok, aki hegyeket mozgat és tavakat támaszt, de a kert koncepciójában ő a kígyó.
- THOMASINA Septimus, ha az ember megkavarja a tejberizst, a kanál dzsem körkörös piros csíkokban szétterjed; olyan, mint egy meteor képe a csillagászati atlaszomban. De ha visszafelé kavartja, a dzsem nem áll össze ismét. Sőt, a tejberizs rá se hederít, és ugyanúgy színeződik tovább rózsaszínűre, mint addig. Nem gondolja, hogy ez különös?
- SEPTIMUS Nem.
- THOMASINA Hát én igen. Az ember nem tudja egymástól elkavarni a dolgokat.
- SEPTIMUS Ahhoz az időnek kellene visszafelé folynia, de mivel nem fog, kénytelenek vagyunk előre felé kavarni, és közben vegyíteni, amíg a rózsaszín nem lesz teljes és megváltoztathatatlan, és akkor végeztünk vele egyszer s mindenkorra. Ezt hívják úgy, hogy szabad akarat. *(Felemeli a teknősbékát, és odább rakja, mintha magától kóborolt volna el a szanaszét papírok tetején, és ráförmed)* ÜI!
- THOMASINA Mit gondolsz, Septimus, Isten hisz Newtonban?
- SEPTIMUS Etonban?
- THOMASINA Jaj, Septimus, Newtonban. Hogy newtoniánus-e? Septimus! Én vagyok az első, akinek eszébe jutott?
- SEPTIMUS Nem.
- THOMASINA Még meg sem mondtam, hogy mi.
- SEPTIMUS Nyilván az, hogy „ha a legtávolabbi bolygótól agyunk legkisebb atomjáig minden a newtoni mozgástörvény szerint működik, hová lesz a szabad akarat?”
- THOMASINA Nem.
- SEPTIMUS Hová lesz Isten akarata.
- THOMASINA Nem.
- SEPTIMUS Hová lesz a bűn.
- THOMASINA *(gúnyosan)* Nem!
- SEPTIMUS Szabad a gazda.
- THOMASINA Ha az ember meg tudna állítani minden egyes atomot, és az elméje képes lenne felfogni, hogy melyik merre tartott és hol van éppen, akkor, ha jó, ha **igazán** jó algebrából, le tudná írni az egész jövőnek a képletét; és noha senki sem lehet olyan okos, hogy erre képes legyen, a képletnek akkor is éppúgy léteznie kell.

Szünet

SEPTIMUS Igen.

Szünet

SEPTIMUS Igen, amennyire én tudom, maga az első, akinek ez eszébe jutott.

Szünet

SEPTIMUS *(Erőt vesz magán)* Fermat beleírta az **Arithmetica** példányába, hogy fölfedezte tételének egy csodálatos bizonyítását, de nem tudja leírni, mert a margón nincs hozzá elég hely. A halála után találták meg ezt a bejegyzést, és attól fogva mind a mai napig...

THOMASINA Ó! Értem már! Teljesen nyilvánvaló.

SEPTIMUS Lehet, hogy most az egyszer túlbecsüli magát.

Az ajtó, eléggé hevesen, kinyílik. Chater lép be

SEPTIMUS Chater úr! Talán nem kapta meg az üzenetemet. Háromnegyed tizenkettőkor állok rendelkezésére, ha megfelel.

CHATER Nem felel meg, uram. Az ügyem nem tűr halasztást.

SEPTIMUS Úgy feltehetően bírja Lord Croom egyetértését, miszerint az ön ügye fontosabb, mint leánya leckeórája.

CHATER Nem bírom, de ha óhajtja, megkérem ölordtságát, hogy döntse el a kérdést.

Szünet

SEPTIMUS Kisasszony, vigye át Fermat-t a zeneterembe. Ha rátalál a megoldására, ígérem, lesz egy kanál külön dzsem.

THOMASINA Nincs bizonyítás, Septimus. Ez az, ami teljesen nyilvánvaló: a lapszéli jegyzet csak tréfa volt, hogy az örületbe kergessen mindnyájunkat. *(Kimegy)*

SEPTIMUS Mi az az ügy tehát, uram, ami nem tűr halasztást?

CHATER Szerintem tudja azt maga, uram. Inzultálta a feleségemet.

SEPTIMUS Inzultáltam? Ez ellenkeznék a természetemmel, a magaviseletemmel és önagysága iránti csodálatommal.

CHATER Értesültem a csodálatáról, uram! Maga tegnap este inzultálta a feleségemet a pavilonban.

SEPTIMUS Téved. Én szeretkeztem a feleségével a pavilonban. Ő kérte, hogy ott találkozzunk, valahol megvan a cédula, biz' isten, elő tudom keríteni magának, és ha valaki azt terjeszti, hogy nem mentem el, istenemre, uram, az rágalom.

CHATER Átkozott kéjenc! Bemocskolná egy hölgy jó hírét, hogy menedéket találjon a gyávaságának. Nem fog sikerülni! Én kihívom önt!

SEPTIMUS Chater! Chater, Chater, Chater! Drága barátom!

CHATER Ezt meri nekem mondani. Elégtételt követelek!

SEPTIMUS Tegnap Chaterné követelte, hogy tegyek neki eleget, és most maga követel elégtételt. Nem tölthetem az időmet éjjel-nappal a Chater család kielégítésével. Ami a felesége jó hírét illeti, az egy jottányit sem változott.

CHATER Gazember!

SEPTIMUS Biztosíthatom, Chaterné asszony bájos és ellenállhatatlan, kellemes a hangja, kecses a járása, sűrítménye mindazon tulajdonságoknak, melyeket a társadalom a női nemben ünnepelni szokott... de azért leginkább mégis arról a készenlétről híres, amely a trópusi nedvesség állapotában tartja, mintha januárban orchideákat természetene a bugyogójában.

CHATER A fene egye meg magát, Hodge, nem hallgatom ezt tovább! Megverekszik, vagy nem?

SEPTIMUS *(határozottan)* Nem! Legfeljebb két vagy három elsőrangú költő él jelenleg, és én nem fogom agyonlőni az egyiket olyan csip-csup ügy miatt, mint egy kósza kettyintés a pavilonban egy olyan nővel, akinek a jó hírért egy szakasz muskétás sem tudná kellőképpen megvédeni.

CHATER Ha! Azt mondja? Kik a többiek? Maga szerint?... nem... nem!... ez itt egyáltalán nem helyénvaló, Hodge. Hízélgéssel nem fog levenni a lábamról. Szóval azt mondja?

SEPTIMUS Azt. És ugyanezt mondanám Miltonnak, ha nem volna már halott. A feleségére vonatkozó részt persze nem...

CHATER De az élők közt? Thomas Moore, például?

SEPTIMUS Moore-t kapásból lelőném.

CHATER *(szomorkásan rázza a fejét)* Igen, kiírta magát. A legújabb könyve... *(kuncog)* te jó ég!... de eltérünk a tárgytól... maga kihasználta a feleségemet, és ez is épp elég baj, de ráadásul a jelek szerint minden istállófiú és konyhalány, aki csak van a háznál...

SEPTIMUS A fenébe! Oda se figyelt rá, hogy mit mondtam?

CHATER Hallottam, uram, és nem tagadom, hogy jólesik az elismerése; Isten a megmondhatója, nemigen méltányolják az embert, ha nincs benne a bértollnokoknak és törtetőknak abban a klikkjében, amelyik az **Edinburghi Szemle** körül nyüzsög...

SEPTIMUS Kedves Chaterem, azok Lord Holland asztalának ülésrendjéből ítélik meg a költőt!

CHATER Istenem, hogy milyen igaza van! És arra is nagyon kíváncsi volnék, hogy hívják azt a csirkefogót, aki verses drámámat, **A török leány**-t megrágalmazta a **Piccadilly Új Írás**-ban!

SEPTIMUS **A török leány!** Ott tartom az ágyam mellett! Ha nem tudok aludni, úgy fordulok **A török leány**-hoz, mint régi barátomhoz!

CHATER Na ugye! Az a csirkefogó meg azt írta, hogy zsemlemártásban, gesztenyével töltve sem adná oda a kutyájának ebédre. Amikor Chaterné ezt elolvasta, sírt, uram, és két hétig megtagadta magát tőlem... ami eszembe hozza a szándékomat...

SEPTIMUS Az új költemény azonban az ön nevét halhatatlanná fogja tenni...

CHATER Akár igen, akár nem...

SEPTIMUS Ez nem kérdés, uram. Nincs az a klikk, amelyik dacolni tudna az olvasóközönség elragadtatásával. Az **Erósz nyoszolyája** beveszi a várost.

CHATER Ez a véleménye?

SEPTIMUS Ez a szándékom.

CHATER Ez? Ez? Ejha. Nem értem önt.

SEPTIMUS Látja, a példányom most jött ki a nyomdából. Recenziós példány. Recenziót mondok, de amiről beszélek, az átfogó méltatása az ön tehetségének és méltó helyének az angol irodalomban.

CHATER Hát, meg kell hogy mondjam. Ez igazán... Megírta?

SEPTIMUS *(élesen)* Még nem.

CHATER Ó. És mennyi időbe telik...?

SEPTIMUS Hogy jó munkát végezhessenek, először is gondosan újra kell olvasnom a könyvét, mind a két könyvét, többször is, mindenféle egyéb mellékes könyvekkel együtt, hogy kimutathassam a tiszteletemet vagy a megvetésemet, attól függ. Természetesen jegyzeteket készítek, rendezem a gondolataimat, és végül, amikor a **lelkem lehiggadt**...

CHATER *(agyafúrtan)* Tudott erről a feleségem, mielőtt ő... mielőtt maga...

SEPTIMUS Fölöttébb valószínűnek tartom.

CHATER *(diadalmasan)* Mit meg nem tenne értem ez a nő! Látja, itt van a kulcs a jelleméhez. Istenemre, uram, ez aztán a nekem való feleség!

SEPTIMUS Már csak ezért sem csinálnék özvegyet belőle.

CHATER Brice kapitány egy ízben ugyanezt a megjegyzést tette.

SEPTIMUS Brice kapitány?

CHATER Hodge úr, engedje meg, hogy előre is hálásan dedikáljam a példányát. Lady Thomasina tolla éppen jó lesz.

SEPTIMUS Maga úgy került kapcsolatba Lord és Lady Croommal, hogy megverekeedett a lady öccsével?

CHATER Nem! Badarság volt az egész... kacska! De szerencsés félreértés. Ennek köszönhetem Brice kapitány és a lady pártfogását. Gondolja el! A királyi hadiflotta kapitánya és egy grófné! Nem hinném, hogy például Walter Scott úr elmondhatná ugyanezt, én pedig itt vagyok, megbecsült vendég Sidley Parkban.

SEPTIMUS Bizony, uram, maga aztán elmondhatja, hogy elégtételt kapott.

Chater már dedikálja a könyvet, az asztalon levő tollat és tintatartót használva. Noakes jön be azon az ajtón, amelyen korábban Chater jött be. Összetekert tervrajzokat hoz. A dedikálással elfoglalt Chater nem veszi észre. A jelenlévők láttán Noakes pánikba esik

NOAKES Ó!

SEPTIMUS Á, Noakes úr! Ehol a bárgyú gaz! Hol a messzelátója?

NOAKES Engedelmet... azt hittem, a lady... bocsánat... *(Zavartan visszavonulna, de Chater hangjára megtorpan)*

CHATER *(fennhangon olvassa a dedikációt)* „Septimus Hodge barátomnak, aki szívvel-lélekkel a szerző pártjára kelt - Ezra Chater, Sidley Park, 1809. április 10-én.” *(Odaadja a könyvet Septimusnak)* Tessék, uram... legyen mit mutatni az unokáinak!

SEPTIMUS Ez több, mint amennyit megérdemlek, ez gavalléros, mit szól hozzá, Noakes?

Félbeszakítja őket Lady Croom és Edward Brice királyi tengerészkapitány megjelenése az ablakon kívül. Lady Croom első szavai a nyitott ajtón át érkeznek

LADY CROOM Micsoda? Hogy a pavilon?

Belép, nyomában Brice, egy bőrkötésű vázlatkönyvvel a kezében

LADY CROOM Noakes úr! Mit kell hallanom?

BRICE Nemcsak a pavilon, hanem a csónakház is, a kínai híd, a cserjés...

CHATER Az istenért, uram! Lehetetlen!

BRICE Noakes úr köti az ebet a karóhoz.

SEPTIMUS Noakes úr, kikérem magamnak! Ez gyalázat!

LADY CROOM Örülök, hogy ezt éppen magától hallom, Hodge úr.

THOMASINA *(kinyitja a zeneterem felőli ajtót)* Most már visszajöhetek?

SEPTIMUS *(megpróbálja az ajtót becsukni)* Most éppen ne...

LADY CROOM De csak jöjjön. Egy lecke ostobaságból ér annyit, mint kettő bölcsességből.

Brice leteszi a vázlatkönyvet kinyitva az olvasópultra. A vízfestékekkel készült lapok a táj képét mutatják, „előtte” és „utána”.

BRICE Mi légyen Sidley Park, angol ember kertje vagy korzikai banditák tanyája?

SEPTIMUS Azért ne túlozzunk, uram.

BRICE Uram, ez megbecstelenítés.

NOAKES *(védekezik)* Ez a modern stílus.

CHATER *(ugyanúgy félreértve a dolgot, mint Septimus)* Sajnálatos, persze, de hát most már mit csináljunk.

Thomasina a vázlatkönyvet tanulmányozza

LADY CROOM Chater úr, maga túl könnyen beadja a derekát. Hodge úr, magához apellálok.

SEPTIMUS Asszonyom, bánom a pavilont, őszintén bánom a pavilont... és bizonyos fokig a csónakházat is... de a kínai híd, agyrém! ...és a cserjést a leghatározottabban visszautasítom! Chater úr! Maga hinne egy kikupálódott kertésznap számosnak, aki a táj minden zugában és hasadékában a hús gyönyörét látja?!

THOMASINA Septimus, ők nem a hús gyönyöréről beszélnek. Ugye, mama?

LADY CROOM Persze hogy nem. Mit tudsz te a hús gyönyöréről?

THOMASINA Mindent, hála Septimusnak. Szerintem Noakes úr tökéletes tervrajzot készített a kerthez. Egy Salvator!

LADY CROOM Miket beszél ez?

NOAKES *(félreérti a kérdést)* Salvator Rosa, a festő. Ő valóban mintaképe a festői stílusnak.

BRICE Hodge! Ezt hogy értsem!

SEPTIMUS Az ártatlanság beszél belőle, nem a tapasztalat.

BRICE Ezt nevezi maga ártatlanságnak? Lerombolta az erényedet, gyermek?

Szünet

SEPTIMUS Válaszoljon a nagybátyjának!

THOMASINA *(Septimushoz)* Mi a különbség egy lerombolt erény és egy lerombolt kastély között?

SEPTIMUS Ilyen kérdésekben én Noakes úrra hagyatkozom.

NOAKES *(bizonytalanul)* Egy lerombolt kastély kétségkívül festői.

SEPTIMUS Ez a fő különbség *(Brice-hoz)* A klasszikus szerzőket tanítom. Ki világítsa meg a jelentésüket, ha nem én?

BRICE Mint nevelőjének az a kötelessége, hogy tudatlanságban tartsa őt.

LADY CROOM Ne bocsátkozz paradoxonokba, Edward, ez abba a veszélybe sodor, hogy véletlenül még szellemes találsz lenni. Thomasina, várj a hálószobádban.

THOMASINA *(távozóban)* Igenis, mama. Nem akartam bajt hozni magára, Septimus. Igazán sajnálom. Világos, hogy vannak dolgok, amiket egy lánynak szabad megérteni, és ilyen az egész algebra, vannak viszont mások, mint például egy marhaszeletnek a gyönyörűsége, amiket távol kell tartani tőle, amíg nem elég idős hozzá, hogy saját éléskamrája legyen.

LADY CROOM Egy pillanat.

BRICE Miről beszél?

LADY CROOM Húsról. Ennivaló húsról.

BRICE Ennivaló?

LADY CROOM Maradhatsz, Thomasina. Noakes úr... végre magán a sor...

NOAKES Köszönöm, asszonyom...

LADY CROOM A vázlatlatterve igazán bámulatos átalakítás. Ha nem a maga furfangos könyvében látom, nem ismernék rá a saját kertemre... hát nem?... nézzék! Itt a park, amilyenek most látjuk, itt pedig, amilyen akkor lesz, ha Noakes úr végzett vele. Az angol ember kertjének jól ismert pasztorális kifinomultsága helyén komor erdő és irdatlan kőszirt tör elő, romok, ahol ház nem volt soha, sziklán átbukó víz, ahol nem volt forrás. A jácintos szurdokomból lidércanya lett, a kínai hidam helyét egy túskebokrokkal benőtt, kidőlt obeliszk bitorolja...

NOAKES *(remegő hangon)* Lord Little-nek is csaknem ugyanilyenje van...

- LADY CROOM Azzal nem segíték a lordon, ha osztozom balsorsában. Könyörgök, mi ez a durva kalyiba, ami a pavilonom helyébe tolakszik?
- NOAKES Az a remetelak, asszonyom.
- LADY CROOM El vagyok képedve.
- BRICE De hiszen ez teljesen szabálytalan, Noakes úr.
- NOAKES Úgy van, uram. A szabálytalanság a festői stílus egyik legfőbb alapelve...
- LADY CROOM De hát Sidley Park már így is kész festmény, még hozzá imádni való festmény. A lankák zöldek és szelídek. A fák nyájas csoportokban helyezkednek el. A patak kanyargó szalagként göngyölődik le a tóról, melyet békésen foglalnak magukba a mezők, a rajtuk kellő számban ízlésesen elrendezett birkákkal... egyszerűen természet, úgy, amilyennek Isten megtervezte, és elmondhatom a festővel: „Et in Arcadia ego!” - „Itt Árkádiában vagyok”, Thomasina.
- THOMASINA Igen, mama, ha ragaszkodsz hozzá.
- LADY CROOM Most az ízlésemet kifogásolja, vagy a fordításomat?
- THOMASINA Egyik sem kifogástalan, mama, de a kételyt a földrajzi meghatározásod ébresztette.
- LADY CROOM Valami történt ezzel a lánnyal, amióta utoljára láttam, márpedig az tegnap volt. Mennyi idős vagy ma reggel?
- THOMASINA Tizenhárom éves és tíz hónapos, mama.
- LADY CROOM Tizenhárom éves és tíz hónapos. Még legalább hat hónap kell hozzá, hogy szemtelen lehessen, és ahhoz, hogy nézetei legyenek a jó ízlésről, még annál is több. Hodge úr, maga felel érte. És most térjünk vissza magához, Noakes úr...
- NOAKES Köszönöm, asszonyom...
- A távolból fegyverdurróság hallatszik*
- LADY CROOM Na, a vadászok már a domboldalban járnak... Megbeszélem ölordságával a dolgot, aztán majd meglátjuk... *(Kifelé figyel)* Á, Hodge úr, a barátja leszedett egy galambot. *(Kiszól)* Bravó, uram!
- SEPTIMUS Biztosra veszem, hogy a galambot méltóságod férje vagy fia találta el... az iskolatársam sosem volt valami nagy vadász.
- BRICE *(kinéz)* Igen, Augustus volt az! ...bravó, öcskös!
- LADY CROOM *(kinn)* Menjünk hát! Utánam, katonák!
- Brice, Noakes és Chater engedelmesen követik, de Chater útközben még lelkesen megrázza Septimus kezét*
- CHATER Drága barátom!
- Chater is kimegy. Megint hallani a puskaropogást, valamivel közelebből*
- THOMASINA Piff-puff... Puskozajban nőttem fel, mint egy harctéri gyerek. Galambok és varjak, augusztustól a főszezonban a fajd, aztán a fácán... fogoly,

sárszalonka, böjti réce... piff-puff... Papa nem szorul rá az angyalra, aki följegyzi tetteinket, az egész élete benne van a lőjegyzékben.

- SEPTIMUS Az öldöklés kalendáriuma. Még itt Árkádiában is ...
- THOMASINA Ó, pfuj halál! *(Mégmárt egy tollat a tintatartóban, és az írópultra helyezi)* Rakok bele egy remetét, mert mit ér egy remetelak remete nélkül? Maga szerelmes az anyámba, Septimus?
- SEPTIMUS Nem szabad okosabbnak lennie, mint a magánál idősebbek. Nem illik.
- THOMASINA Okosabb vagyok?
- SEPTIMUS Hajaj. Sokkal.
- THOMASINA Hát, sajnálom, Septimus. *(Félbehagyja a rajzolást, és a zsebéből elővesz egy kis borítékot)* Chaterné bejött a zeneterembe egy magának szóló levélkével. Azt mondta, egyáltalán nem fontos, ezért hoztam el magának a lehető legnagyobb óvatossággal, sürgősséggel és diszkrécióval. A hús gyönyörétől megzápul az agy?
- SEPTIMUS *(elveszi a levelet)* Óhatatlanul. Köszönöm. Ennyi nevelés mára elég is.
- THOMASINA Tessék. Olyan lett, mint Keresztelő Szent János a pusztában.
- SEPTIMUS Nagyon festői.

Lady Croom hangja hallatszik a távolból. Thomasinát hívja. Thomasina kiszalad a kertbe - derűs, gondtalan kislány.

Septimus felbontja Chaterné levélkéjét. Összegyűri és eldobja a borítékot. Elolvassa az üzenetet, összehajtja és beteszi az Erósz nyoszolyája lapjai közé

MÁSODIK JELENET

A kigyulladó fény ugyanazt a szobát világítja meg egy ugyanolyan reggelen, csak napjainkban.

Hannah Noakes vázlatkönyvében lapozgat. Szintén a keze ügyében, kinyitva vagy becsukva, naplószerű kis kötetek sorakoznak (mint utóbb kiderül, Lady Croom „kerti feljegyzései”). Néhány perc múlva Hannah az ablakhoz viszi a vázlatkönyvet, a látványt összehasonlítja azzal, ami le van rajzolva, majd visszateszi a vázlatkönyvet az olvasópultra.

Hannah kimegy a kertbe, miután fölvette az asztról a teodolitot. A szoba néhány pillanatig üres.

Az egyik oldalsó ajtón Chloé és Bernard jön be.

CHLOÉ Nahát! Az előbb még itt volt...

BERNARD Aha... nyilván kiment...

CHLOÉ Igen. Várjon csak.

Chloé kilép a kerti ajtón, és eltűnik szem elől. Bernard vár. Kinyilik a második ajtó, és Valentine néz be

VALENTINE A kurva életbe. *(Kimegy, becsukja az ajtót)*

CHLOÉ *(visszatér, egy pár gumicsizmát hoz. Bejön, leül, és közben beszél, leveszi a cipőjét és kezdi felhúzni a csizmát)* Az lesz a legjobb, ha itt vár, minek mászkáljon összevissza? Hannah jó sok időt eltölt a kertben, képzelheti.

BERNARD Persze. Miért?

CHLOÉ A kert történetét írja, nem tudta?

BERNARD Nem. Én úgy tudtam, hogy Jarvis kisasszony a családi iratokat dolgozza fel...

CHLOÉ Hát nem is egészen a kert története ez. De kérdezze meg őt. Mondanám, hogy helyezze magát kényelembe, de hát ez aligha lehetséges, mindent kipakoltak, mert ez vezet a legközelebbi illemhelyhez.

BERNARD A kipakolás?

CHLOÉ Nem, a szoba. Hordozható vécékre már nem vállalkoztak.

BERNARD Á, értem. Azt mondta, Hannah?

CHLOÉ Hannah, igen. Minden rendben? *(Feláll, a csizma a lábán)* Mindjárt vissza... *(De látja, hogy Bernard nem figyel oda)* Nightingale úr?

BERNARD *(föltrezen)* Igen. Köszönöm. Tehát Jarvis kisasszony nem más, mint Hannah Jarvis, az író?

CHLOÉ Igen. Olvasta a könyvét?

BERNARD Ó, igen. Igen.

CHLOÉ Fogadjunk, hogy a remetelakban van. Innen nem látszik, a sátor eltakarja...

BERNARD Kerti ünnepély lesz?

CHLOÉ Táncmulatság a környékelieknek, a szokásos évi maskarádé és általános berúgás. Az öregeim nem akarják, hogy a házban tartsuk, egyszer egy teáskannát az utolsó pillanatban kellett visszaszerezni a régiségboltból, így hát minden törhető, ellophatót és lehányható tapintatosan eltávolítottak; azazhogy inkább tapintatlanul - *(Menni készül)*

BERNARD Ööö... nézze csak... megmondaná neki... megtenné, hogy egyelőre nem említi a nevemet?

CHLOÉ Ó. Kérem.

BERNARD *(mosolyogva)* Mókásabb lesz, ha meglepem. Nem baj?

CHLOÉ Nem. De nyilván megkérdezi... Adjak magának egy másik nevet, átmenetileg?

BERNARD Igen, miért ne?

CHLOÉ Talán egy másik madarat. Maga nem igazán Csalogány. *(Újra elmegy)*

Bernard végignézi az asztalon levő könyveket. Leteszi az aktatáskáját. Vadászpuska ropogása a távolból. Bernard tétován az ablakhoz megy. Kinéz. Az ajtó, amelyen bejött, most kinyílik, és Gus néz be a szobába. Bernard megfordul és nézi

BERNARD Jó napot.

Gus kimegy. Kisvártatva újra kinyílik a másik ajtó, és Valentine megy keresztül a szobán. Nem mondhatni, hogy észre sem veszi Bernardot, de azért mégsem vesz róla tudomást

VALENTINE A kurva életbe, a jó kurva életbe, a jó büdös... *(Addig mondja, amíg ki nem megy a szemközti ajtón, amit aztán becsuk maga mögött. Az ajtón túlról hallani, hogy ordít):* Chloé! Chloé!

Bernard egyre kényelmetlenebbül érzi magát. Kinyílik ugyanaz az ajtó, és Valentine visszajön. Ránéz Bernardra

BERNARD Kinn van a kertben, keresi Jarvis kisasszonyt.

VALENTINE Hova tűnt el minden?

BERNARD Kivitték, mert... öö...

VALENTINE A tánc kinn lesz a sátorban, nem?

BERNARD De, csakhogy erre van a legközelebbi vécé.

VALENTINE Nekem a szekrény kell. Az éjjeli.

BERNARD Ó. Nem használhatná a vécét?

VALENTINE Abban van az összes lójegyzék.

BERNARD A vécében?

VALENTINE Gondoskodik magáról valaki?

BERNARD Igen. Köszönöm. Nevem Bernard Nighting... Jarvis kisasszonyhoz jöttem. Írtam Lord Croomnak, de sajnos nem kaptam választ, így hát...

VALENTINE Géppel?

BERNARD Géppel?

VALENTINE Géppel írta a levelet?

BERNARD Igen.

VALENTINE Géppel írott levelekre apám soha nem válaszol. *(Észrevesz egy teknősbékát, amely félig el volt rejtve az asztalon)* Ó! Villám! Hol bujkáltál? *(Fölveszi a teknősbékát)*

BERNARD Úgyhogy tegnap telefonáltam, és azt hiszem, magával beszéltem...

VALENTINE Velem? Á! Igen! Bocsánat! Valami előadáson dolgozik valakiről... és Hannah-tól akart valamit... kérdezni...

BERNARD Igen. Így áll a dolog. Remélem, Jarvis kisasszony jó szívvel fogad.

VALENTINE Kétlem.

BERNARD Ó. Ismeri a kutatás részleteit?

VALENTINE Ismerem Hannah-t.

BERNARD Régóta van itt?

VALENTINE Jól berendezkedett, alighanem. Anyám olvasta a könyvét, tudja. Maga is?

BERNARD Nem. Igen. A könyvét. Hogyne.

VALENTINE Rettentő nagyra van vele.

BERNARD Na hallja. Ha én írtam volna egy bestsellert...

VALENTINE Nem, az anyám, hogy elolvasta. Egyébként csak kertészeti könyveket olvas.

BERNARD Nyilván el van ragadtatva tőle, hogy Hannah Jarvis ír könyvet a kertjéről.

VALENTINE Valójában remetéről ír.

Gus tér vissza ugyanazon az ajtón, és fordul is vissza

VALENTINE Jól van, Gus... mit akarsz?...

De Gus már elment

VALENTINE Na, elviszem a Villámot, hadd fusson egyet.

BERNARD Mi tulajdonképpen már találkoztunk. Sussexben, pár éve, egy szemináriumon...

VALENTINE Ó. Ott voltam?

BERNARD Igen. Egyik kollégánk úgy gondolta, hogy talált egy azonosítatlan D. H. Lawrence-novellát, és elemezte a házi számítógépén, borzasztó érdekes, talán emlékszik a dolgozatra?

VALENTINE Nem éppen. De gyakran ülök csukott szemmel, és ilyenkor nem biztos, hogy ébren vagyok.

BERNARD Hát szóval összehasonlítva a mondatszerkezeteket satöbbi, a pasas kimutatta, hogy a novellát kilencven százalékos valószínűséggel Lawrence írta. Elmondhatatlan gyönyörűségemre a maguk matekos bandájából valaki meg azt tudta kimutatni, hogy ugyanezen a statisztikai alapon kilencven százalékos valószínűséggel Lawrence írta a **Szurtos Peti kalandjai**-t is meg egy csomó mindent a **Brightoni Hírek** előző napi számából.

Szünet

VALENTINE Ó, Brighton. Igen. Voltam ott. *(Kinéz)* Á, itt jön, hagyom magukat beszélgetni. Mellesleg magáé a piros Mazda?

BERNARD Igen.

VALENTINE Ha akar egy jó tanácsot, én elraknám szem elől, mielőtt apám megjön. Nem tűri meg a házában, akinek japán kocsija van. Maga homokos?

BERNARD Nem éppen.

VALENTINE Akkor is. *(Kimegy, becsukja az ajtót)*

Bernard a csukott ajtóra mered. Mögötte Hannah jön be a kerti ajtón

HANNAH Peacock úr?

BERNARD *(tétován körülnéz, majd a válla fölött kutatja, hol lehet a hiányzó Peacock, vagyis Páva, aztán összeszedi magát és rákapcsol a Nightingale-féle kedélyességre)* Ó... helló! Helló. Jarvis kisasszony, hát persze. Mennyire örülök. Egy pillanatra zavarba jöttem... a fénykép nem méltányos magához.

HANNAH Fénykép? *(Veszi le a sáros cipőjét)*

BERNARD A könyvén. Elnézést, hogy befárasztottam, de Lady Chloé volt olyan kedves, és ragaszkodott hozzá, hogy...

HANNAH Nem számít... csak összesározta volna a cipőjét.

BERNARD Milyen figyelmes. És milyen kedves magától, hogy szentel nekem egy kis időt. *(Túljátssza)*

HANNAH *(szúrós pillantást lövell rá)* Maga újságíró?

BERNARD *(sértődötten)* Nem!

HANNAH *(méregeti egy darabig)* Mit tehetek magáért, Peacock úr?

BERNARD Hát először is hívhatna Bernardnak, merthogy az a nevem.

HANNAH Köszönöm. *(A kerti ajtóhoz megy, és összeütögeti a cipőjét, hogy a sár nagyja lejjön)*

BERNARD A könyve!... a könyve reveláció! A maga szemével látni Caroline Lambet olyan, mintha először látnánk. Szégyen-nyalázat, hogy én magam is csak Byron hisztérikus kedvesét láttam benne, és nem olvastam az írásait, pedig magának teljesen igaza van, rendkívüli anyag... ha valami az én korszakom, hát az a tizenkilencedik század eleje.

HANNAH Maga tanít?

BERNARD Igen. És írok, mint maga, mint mi valamennyien, noha nem csináltam semmit, ami így fogyott volna...

HANNAH Én nem tanítok.

BERNARD Nem. Annál inkább becsületére válik rehabilitálni egy elfelejtett író. Gondolom, valaki most majd kihozza Caroline Lamb életművét?

HANNAH Igen, remélem.

BERNARD Nagyszerű! Bravó! Csak mint dokumentum is, ahogy közvetve fényt vet Lord Byron jellemére, nem kétséges, hogy...

HANNAH Bernard. Ugye Bernardot mondott?

BERNARD Azt.

HANNAH Megint fölveszem a cipőmet.

BERNARD Ó. Csak nem akar kimenni?

HANNAH Nem. Magát akarom tökön rúgni.

BERNARD Oké. A tárgyra térek. Ezra Chater.

HANNAH Ezra Chater.

BERNARD Született 1778-ban, írt két verses elbeszélést, **A török leány**, 1808, és **Erősz nyoszolyája**, 1809. 1809 után nincs róla adat, eltűnik szem elől.

HANNAH Értem. És?

BERNARD *(a táskájáért nyúl)* Van egy Sidley Park-i vonatkozás. *(Előveszi a táskából az Erősz nyoszolyája-t. Olvassa a dedikációt)* „Septimus Hodge barátomnak, aki szívvel-lélekkel a szerző pártjára kelt - Ezra Chater, Sidley

Park, 1809 április 10-én.” *(Átadja Hannah-nak a könyvet)* A kezében vagyok.

- HANNAH **Erősz nyoszolyája.** Ér valamit?
- BERNARD Egész érdekes.
- HANNAH Kinéz egy könyv a pasasból?
- BERNARD Á, nem... talán egy kismonográfia az **Angol Filológiai Füzetek**-ben. Jóformán semmi adat sincs Chaterről.
- HANNAH Család?
- BERNARD Nuku. Egyetlen Chater van még a British Library adatbázisában.
- HANNAH Ugyanaz a korszak?
- BERNARD Igen, de az nem költő, mint a mi Ezránk; botanikus volt és leírt egy törpe-dáliát Nyugat-Indiában, aztán meghalt, miután megharapta egy majom.
- HANNAH És Ezra Chater?
- BERNARD Két hivatkozása van a folyóirat-tárgymutatóban, mindegyik könyvéről egy-egy alapos recenzió a **Piccadilly Új Írás**-ban, személyes részleteket nem közöl.
- HANNAH És ez *(a könyv)* hol volt?
- BERNARD Magángyűjtemény. Jövő héten előadást tartok Londonban, és azt hiszem, ez a Chater említésre érdemes, úgyhogy bármi róla vagy erről a Sidley Park-i Septimus Hodge-ról, egyáltalán bármiféle útbaigazítás... rendkívül hálás lennék.
- Szünet*
- HANNAH Nahát! Ez nekem új. Egy egyetemi ember, aki a porban csúszik.
- BERNARD Ne mondjon már ilyet.
- HANNAH Dehogyanem. Aki egyetemi ember írt a könyvemről, mind lesajnálta.
- BERNARD Csak nem!
- HANNAH Csak igen. A Byron-kutatók bandája egy emberként kinyitotta a sliccét, és nagy ívben lesajnálta. Aprópó, hol is töri magát a tanítással?
- BERNARD Ó, hát voltaképpen Sussexben.
- HANNAH Sussexben. *(Elgondolkodik)* Nightingale. Igen. Maga biztos ismeri: ezer szót szánt rá az **Observer**-ben, hogy a fenekemre paskolva lesöpörjön.
- BERNARD Mondom, hogy a kezében vagyok.
- HANNAH Teljes mértékben. Mondja szépen: kérem.
- BERNARD Kérem.
- HANNAH Na üljön le.
- BERNARD Köszönöm. *(Fog egy széket)*
- HANNAH *(állva marad. Lehet, hogy dohányzik.)* Honnan tudta, hogy itt vagyok?

BERNARD Á, nem tudtam. Lord Croom fiával beszéltem telefonon, de ő nem említette magát név szerint... aztán meg engem felejtett el megemlíteni.

HANNAH Valentine. Ő Oxfordban van, elvileg.

BERNARD Igen, találkoztam vele. Bumfordi oxfordi.

HANNAH A jegyesem. *(Állja a férfi pillantását)*

Szünet

BERNARD Megkockáztatom. Hazudik.

Szünet

HANNAH Bravó, Bernard.

BERNARD Te jó ég.

HANNAH Ő hív engem a jegyesének.

BERNARD Miért?

HANNAH Viccből.

BERNARD Kikosarazta?

HANNAH Ne hülyéskedjen, úgy nézek én ki, mint akiből itt grófné lesz?

BERNARD Nem. Nesze semmi, fogd meg jól. Vigasztaló tréfa. Villám, a teknőcöm, Hannah, a jegyesem.

HANNAH Na igen. Magának megvan a magához való stílusa, Bernard. Bár nem biztos, hogy nekem tetszik.

BERNARD Mivel foglalkozik ez a Valentine?

HANNAH Posztgraduális tanulmányok. Biológia.

BERNARD Nem, matematikus.

HANNAH Hát, fajdokkal foglalkozik.

BERNARD Fajdokkal?

HANNAH Nem igazi fajdokkal. Komputer-fajdokkal.

BERNARD Aki nem beszél, az kicsoda?

HANNAH Gus.

BERNARD Mi a baja?

HANNAH Nem kérdeztem.

BERNARD És az apa, ahogy hallom, vicces alak lehet.

HANNAH Hajaj.

BERNARD És az anya meg kertész. Mi folyik itt?

HANNAH Hogy érti?

BERNARD Majdnem levittem a fejét... egy árokban állt éppen.

HANNAH Ásna. Régészet. Lady Croomot érdekli a kerttörténet. Elküldtem neki a könyvemet... van benne, mint tudja, ha olvasta - amit melleleg kételek -

egy egész jó leírás Caroline Lamb kertjéről. Most azért vagyok itt, mert segíték Hermione-nak.

- BERNARD *(elismerően)* Hermione? Ő volt az árokban?
- HANNAH Felgyűlt itt több évszázadnyi feljegyzés, kertészeti dokumentáció. Még sohasem dolgozták fel.
- BERNARD Kezdem csodálni magát.
- HANNAH Eddig csak süketelt?
- BERNARD De még mennyire. A fénykép méltányos magához; a könyvében már nem vagyok biztos. *Hannah végigméri. Bernard vár, magabiztos*
- HANNAH Septimus Hodge volt a nevelő.
- BERNARD *(csöndesen)* Na ugye.
- HANNAH A Croom lány nevelője. Volt egy fiú is, az Etonban tanult. Septimus itt élt a házban - nem egészen vendég, de azért több, mint inas. Az iratok közt fönmaradt a bemutatkozó levele. Majd kiásom magának. Ha jól emlékszem, korábban matematikát és természettudományt tanult Cambridge-ben. Szóval leginkább természettudós.
- BERNARD Le vagyok nyugözve. Köszönöm szépen. És Chater?
- HANNAH Semmi.
- BERNARD Ó. Semmi az égvilágon?
- HANNAH Sajnos.
- BERNARD Mi a helyzet a könyvtárral?
- HANNAH A katalógus az 1880-as években készült. Átnéztem az egészet.
- BERNARD A könyveket vagy a katalógust?
- HANNAH A katalógust.
- BERNARD Kár.
- HANNAH Sajnálom.
- BERNARD És a levelek? Nem említik?
- HANNAH Sajnos nem. Nagyon benne vagyok a maga korszakában, mivelhogy persze ez az én korszakom is.
- BERNARD Igen? Tulajdonképpen nem egészen tudom, hogy mi is az, amit maga kutat.
- HANNAH Sidley Park remetéjét.
- BERNARD Ó. Ki az?
- HANNAH Kulcsfigura. Benne testesül meg a romantikus képzelet idegösszeroppa-nása. A témám: táj és irodalom 1750-től 1834-ig.
- BERNARD Mi történt 1834-ben?
- HANNAH Meghalt a remetém.
- BERNARD Na ja.

HANNAH Hogy érti, hogy na ja?

BERNARD Sehogy.

HANNAH De, valahogy érti.

BERNARD Nem, nem... Mellesleg Coleridge szintén 1834-ben halt meg.

HANNAH Nahát. Micsoda szerencse. *(Enyhítőleg)* Azért köszönöm. *(Az olvasópulthoz megy, és kinyitja Noakes vázlatkönyvét)* Nézze - itt van.

BERNARD *(odamegy, hogy megnézze)* HmMMM.

HANNAH A sidleyi remete egyetlen ismert ábrázolása.

BERNARD Nagyon biblikus.

HANNAH Természetesen később rajzolták be. Amikor Noakes a rajzokat készítette, a remetelak még nem létezett.

BERNARD Noakes... a festő?

HANNAH Tájkertész. Ezeket a könyveket az ügyfeleinek csinálta mint afféle prospektust. *(Mutatja)* Ilyen volt - ilyen lesz, látja. Itt van az, amilyen volt, mondjuk 1810-ig... lágy, hullámzó, kanyargó... nyílt víz, facsoportok, klasszicista csónakház...

BERNARD Szép. Az igazi Anglia.

HANNAH Itt pedig, ahogy Noakes odatette, a zabolátlan természet festői stílusban. A gótikus regény tájképben kifejezve. Épp csak a vámpírok hiányoznak. A maga jeles névrokona egy levelében leírja az én remetémet.

BERNARD Kicsoda?

HANNAH Thomas Love Peacock.

BERNARD Ó, persze.

HANNAH Egy remetéről és emberkerülőkről szóló esszében találtam, ami az 1860-as években jelent meg. *(Az asztalon levő könyvek között keresgél, és fölvesz egy magazint)* 1862... Ahogy Peacock jellemzi: *(Emlékezetből idéz)* „Nem a falusi habókosok közül való, akikkel a hölgyeket ijesztgetik, hanem tudós az idioták között, az elmebaj bölcse.” *(megtalálja a keresett helyet)* Itt van. „Peacock egy levelében beszámol Croom grófnak birtokán, Sidley Parkban tett látogatásáról...” Az egészben az a lényeg, hogy a Croom család a remetét - aki húsz évig ott élt az orruk előtt - mennyire nem tartotta említésre érdemesnek. Legalábbis itt semmit nem találtam. Csak Peacock leveléből lehet tudni róla. Amikor ezt *(a kezében tartott magazint)* elolvastam, nos, az volt az a pillanat, amelyik megsúgja az embernek, hogy a következő könyve miről fog szólni. Sidley Park remetéje volt nekem a...

BERNARD Kulcsfigura.

HANNAH Megvilágosodás.

BERNARD Megvilágosodás, ez az.

HANNAH A remetét **elhelyezték** a tájban, pontosan úgy, ahogy az ember egy kerti törpét helyezne el. És úgy élte le ott az életét, mint egy kerti dísz tárgy.

BERNARD Foglalkozott valamivel?

HANNAH Ó, nagyon szorgalmas volt. Amikor meghalt, a kunyhó telis-tele volt zsúfolva papírral. Lapok százai. Ezrei. Peacock lángészt gyanított benne. Kiderült persze, hogy az elméje megzavarodott. Minden ívet kabalisztikus bizonyításokkal írt tele arról, hogy közeleg a világ vége. Tökéletes, nem? Úgy értem, tökéletes jelkép.

BERNARD Ó, igen. Minek a jelképe?

HANNAH Az egész romantikus ámítás! Ez történt a felvilágosodással, nem? Egy évszázadnyi intellektuális szigorúság becsavarodott. A kert története gyönyörűen elmondja az egészet. Van egy metszet Sidley Parkról 1730-ból. Paradicsom az ész századában, az ember legszívesebben sírva fakadna a gyönyörűségtől. 1760-ra minden odavan... oda a formára nyesett bokrok, a szökőkutak, a hársfasor... Vége az egész fenséges geometriának. Aztán meg befutott Noakes. És ez lett belőle *(mutatja a vázlatkönyvben)*. Egy kaotikus elme, amelyben lángészt gyanítanak. És a díszlet hozzá: olcsó izgalmak és hamis érzelmek. A hanyatlás, látja, a gondolkodástól az érzésig.

BERNARD *(ítéletet mond)* Ez baromi jó.

HANNAH Komolyan?

BERNARD Nem, ez tényleg megáll a lábán.

HANNAH Köszönöm.

BERNARD A remete mint jelkép... nagyon-nagyon jó. A hely szelleme.

HANNAH *(lelkesen)* Ez lesz a címe!

BERNARD Na ja.

HANNAH *(kevésbé lelkesen)* Na ja?

BERNARD Na ja. Ki volt ez az ember, amikor épp nem volt jelkép?

HANNAH Nem tudom.

BERNARD Aha.

HANNAH Úgy értem, hogy egyelőre.

BERNARD Nyilvánvaló. És mi lett azzal a sok papírral? Megmondja Peacock?

HANNAH Tüzet raktak belőle.

BERNARD Vagy úgy.

HANNAH Még át kell néznem Lady Croom kerti feljegyzéseit.

BERNARD Az mi? Könyvelés, naplók?

HANNAH Is-is. Hiányosak, de átfogják az egész korszakot.

BERNARD Aha. Nem találkozott Byronnal valamilyen formában? Csak kíváncsi vagyok.

HANNAH A könyvtárban megvan a **Childe Harold** első kiadása, és az **Angol bárdok**, azt hiszem.

BERNARD Dedikálva?

HANNAH Nem.

BERNARD És maga Byron nem bukkan fel a levelekben?

HANNAH Miért bukkanna? Croomék sem szerepelnek az övéiben.

BERNARD *(könnyedén)* Persze, ez igaz. De Byron birtoka nincs messze ide. Nagyon zavarná, ha kutakodnék egy kicsit? Persze csak azokban az iratokban, amikkel már végzett.

HANNAH *(már sejt valamit)* Byront kutatja vagy Chatert?

Chloé jön be az egyik oldalajtón, harisnyában; egy nyaláb, nagyjából egyforma bőrből kötött mappát cipel. Tesz egy kitérőt, hogy összeszedje a cipőjét

CHLOÉ Bocsánat... épp csak átmegyek... van tea a tálalóban, ha bögrében megfelel...

BERNARD Nagyon kedves.

CHLOÉ Hannah majd megmutatja.

BERNARD Hadd segítsek.

CHLOÉ Kösz, elboldogulok...

Bernard kinyitja neki a szemközti ajtót

CHLOÉ Viszem Valentinnak a lőjegyzékeit. Kösz.

BERNARD *(becsukja az ajtót)* Helyes kislány.

HANNAH Hmm.

BERNARD Igen?

HANNAH Mit igen?

Újra nyílik az ajtó, és Chloé dugja be a fejét

CHLOÉ Csak azt akartam még mondani, hogy ne törődjön vele, Nightingale úr, ha apám megjegyzéseket tesz a kocsijára, ez a heppje... *(és most, hogy kibökte a Nightingale-t)* ó... hogy sült el a meglepetés?... még nem?... Jaj... bocsánat... szóval a tea... sajnálom, hogyha... *(Zavarban van, kimegy, becsukja az ajtót)*

Szünet

HANNAH Maga egy utolsó szar. *(Hevesen kifelé indul)*

BERNARD Az a helyzet, hogy van egy Byron-vonatkozás is.

HANNAH *(megáll, és szembefordul vele)* Nem érdekel.

BERNARD Pedig kellene. A Byron-banda dákója most majd beleakad a cipzárba.

Szünet

HANNAH Igazán?

BERNARD Ha mi együttműködünk.

HANNAH Miben?

BERNARD Üljön le, elmondom.

HANNAH Inkább állok még egyelőre.

BERNARD Az **Erósz nyoszolyájá**-nak ez a példánya Lord Byroné volt.

HANNAH Septimus Hodge-é volt.

BERNARD Eredetileg, igen. De Byron tulajdonában volt, amikor eladta a könyvtárát, hogy kifizesse az adósságait. Az árujegyzék megvan. Az **Erósz** volt a 74/A tétel, és John Nightingale könyvkereskedő vette meg. A cég ma is létezik, és a jelenlegi tulajdonos az unokatestvérem. *(Szünetet tart)*

Hannah habozik, aztán leül az asztalhoz

BERNARD Csak slágvortokban. 1939, a könyveket elszállítják Nightingale vidéki házába. 1945, visszakerülnek a könyvesboltba, de egy láda ottfelejtett tizenkilencedik század eleji könyv a vidéki ház pincéjében porosodik, amíg a házat el nem adják, mert kell a hely a Csalagút-összeköttetéshez. Ekkor az **Erósz** előkerül a ráerősített eredeti árujeggyel - fénymásolat megtekinthető. *(Előveszi a táskájából és odaadja)*

HANNAH *(megnézi)* Jó, legyen; Byron könyvtárában volt.

BERNARD Néhány rész alá van húzva a könyvben.

Hannah felveszi a könyvet, és lapozgat benne

BERNARD Valamennyi és csak ezek - nem, nem, rám nézzen, ne a könyvbe - valamennyi aláhúzott rész szóról szóra szerepel mint idézet az **Erósz nyoszolyája** recenziójában is, a **Piccadilly Új Írás** 1809 április 30.-i számában. A recenzens azzal kezdi, hogy felhívja a figyelmet előző közleményére ugyane folyóiratban **A török leány**-ról.

HANNAH A recenzens nyilvánvalóan Hodge. „Septimus Hodge barátomnak, aki szívvel-lélekkel a szerző pártjára kelt.”

BERNARD Éppen ez az. A **Piccadilly** mind a két könyvet nevetségessé teszi.

Szünet

HANNAH Olyan a két recenzió, mintha Byron írta volna?

BERNARD *(elővesz két fotókópiát a táskájából)* Még annál is olyanabb.

HANNAH *(átfutja a két fotókópiát)* Értem. Gratulálok. Meglehet. A fiatal Byron két eddig ismeretlen könyvbírálata. Erről van szó?

BERNARD Nem. A könyvben sértetlenül megőrződött három dokumentum. *(Közben óvatosan kibont egy csomagot, amit a táskájából vett elő. Az eredeti példányok vannak nála. Nagy óvatosan egyenként kézbe veszi őket)* „Uram - elintéznivalónk van egymással. A fegyverteremben várom. Ezra Chater” - „A férjem pisztolyokért küldött a városba. Tegye meg Gráciáért esdekelve kérem hogy letagad mindent ami nem bizonyítható - Ma egész nap a szobámban maradok.” Aláírás nélkül. - „Sidley Park, 1809 április 11. Uram - azt mondom, maga hazug, kéjenc, rágalmazó, sajtóbetyár és

becsületek tolvaja. Elvárom, hogy elégtételt adjon nekem mint férfinak és mint költőnek. E. Chater.”

Szünet

HANNAH Pompás. De nem perdöntő. A könyvnek hét éve volt rá, hogy Byron birtokába kerüljön. Nem hozza össze Byront Chatterrel vagy Sidley Parkkal. Vagy éppenséggel Hodge-dzsal. Továbbá semmi nyoma Byron leveleiben, márpedig egy efféle kalamajkát a legkevésbé sem akart volna titokban tartani.

BERNARD Miért nevezi kalamajkának?

HANNAH Byron komikus fordulatot adott volna az ügynek.

BERNARD Komikus fordulat, egy nyavalyát! *(Hatásszünetet tart)* Megölte Chatert!

HANNAH *(gúnyosan)* Csak nem?

BERNARD Chater harmincegy éves volt. Két könyv szerzője. Az **Erósz** után nem hallani róla semmit. 1809 áprilisa után nyomtalanul eltűnik. És Byron... Byron épp hogy publikálta első szatírját. Épp kezdett neve lenni. Mégis fogta magát, elhajózott Lisszabonba, és két évig külföldön maradt. Hannah, **ez hírnevet hoz**. Valahol a Croom-iratok közt csak lesz **valami**...

HANNAH Nincs, megnéztem.

BERNARD De maga mást keresett! Ez nem fog kiugrani magának, nem olyasmi, hogy „Lord Byron szellemesen megjegyezte a reggelinél”!

HANNAH Mindazonáltal a jelenléte aligha maradt volna megjegyzés nélkül. De semmi sem utal rá, hogy Byron itt lett volna, és én nem hiszem, hogy valaha is járt itt.

BERNARD Jó, de azért hadd nézzek bele.

HANNAH Nem fog beleköpní a levesembe.

BERNARD Drága szívem, én tudom, mi az illem...

HANNAH És ne hívjon drága szívemnek. Ha találok valamit Byronról, Chatterről vagy Hodge-ról, majd továbbítom. Nightingale, Sussex.

Szünet. Hannah feláll

BERNARD Köszönöm. És elnézést a kis tréfáért a nevemmel.

HANNAH Szóra sem érdemes...

BERNARD Mellesleg hol volt Hodge egyetemista?

HANNAH A Trinity College-ban.

BERNARD A Trinityben?

HANNAH Igen. *(Habozik)* Igen. Ahol Byron.

BERNARD Hány éves volt?

HANNAH Utána kellene néznom, de egy vagy két évvel idősebb, mint Byron. Huszonkettő...

BERNARD Egyidőben voltak a Trinityben?

HANNAH *(fáradtan)* Igen, Bernard, és az is tény, hogy mind a ketten benne voltak a Harrow krikettválogatottjában.

Bernard egész közel megy hozzá

BERNARD *(visszafojtott izgalommal)* Azt akarja mondani, hogy Septimus Hodge középiskolába is ugyanoda járt, mint Byron?

HANNAH *(egy kicsit habozik)* Igen... ezek szerint... tényleg.

BERNARD Na ugye, buta tyúk. *(A tiszta boldogság széles gesztusával átöleli Hannah-t, és cuppanós csókot nyom az arcára)*

CHLOÉ *(bejön és látja ezt)* Ó... ööö... Gondoltam, behozom. *(Kis tálcán két bögrét hoz)*

BERNARD Utána kell nézmem a kocsimnak.

HANNAH Eldugja?

BERNARD Eldugni? Eladom! Van egy kocsmá a faluban, ahol megszállhatok? *(A kerten át készül távozni, de még visszafordul)* Örülnek, hogy itt vagyok? *(Kimegy)*

CHLOÉ Azt mondta, ismer.

HANNAH Ilyet nem mondhatott.

CHLOÉ Nem, talán nem. Azt mondta, meg akar lepni, de szerintem másról van szó. Úgy láttam, hogy van benne egy jó adag szexuális energia, szerinted nem?

HANNAH Mi?

CHLOÉ A ruganyos járása, tudod... biztos jel. Meghívjam neked?

HANNAH Minek? Ne.

CHLOÉ Te is meghívhatod, úgy még jobb. Eljöhet mint a te partnered.

HANNAH Hagyjuk ezt. Köszönöm a teát.

CHLOÉ Ha neked nem kell, jó lesz nekem. Nős?

HANNAH Mit tudom én. Neked nem inkább egy póniló kellene?

CHLOÉ Én neked próbálok pasit szerezni, Hannah.

HANNAH Hidd el, az én koromban már nem olyan fontos.

CHLOÉ Csak a táncrea gondolok. Öltözhetne Byronnak.

HANNAH Én nem akarok beöltözni, és nem kell táncpartner, a legkevésbé Nightingale úr. Nem táncolok.

CHLOÉ Ne legyél már olyan savanyú. Elvégre megcsókoltad.

HANNAH Ő csókolt meg engem, és csakis általános lelkesedésből.

CHLOÉ Jó, de aztán ne mondd, hogy nem adtam meg az elsőbbséget. Az én lángész öcsémnek nagy kő fog leesni a szívéből. Tudod, hogy szerelmes beléd?

HANNAH *(dühösen)* Az csak vicc!

CHLOÉ Neki nem.

HANNAH Dehogynem... még annál is kevesebb... ugyan ne szórakozz.
Gus jön be a kertből, a szokásos néma feszélyezettséggel

CHLOÉ Helló, Gus, mit hoztál?

Gus egy almát hoz, most szakította, még rajta van egy-két levél is. Odakínálja az almát Hannah-nak

HANNAH *(meg van lepve)* Ó!... Köszönöm!

CHLOÉ *(elmenőben)* Mit mondtam? *(Becsukja az ajtót maga után)*

HANNAH Köszönöm. Jaj istenem.

HARMADIK JELENET

A tanterem. Másnap reggel. Jelen van: Thomasina, Septimus, Jellaby. A kép ismerős: Thomasina a helyén az asztalnál; Septimus levelet olvas, amely épp most érkezett; Jellaby, aki épp most kézbesítette, vár.

Az Erósz nyoszolyája ott van Septimus előtt, kinyitva, néhány ív papírral együtt, amelyekre már egy ideje ír. A mappája az asztalon. Plautus (a teknőc) a papírnehezék. Az asztalon most egy alma is van, minden jel szerint ugyanaz az alma

SEPTIMUS *(szeme a levélen)* Mért hagyta abba?

THOMASINA *(egy ív papírt tanulmányoz, latin fordítás kapásból. Gondban van)* Solio insessa... in igne...

SEPTIMUS Nincs válasz, Jellaby. Köszönöm. *(A levelet összehajtja, és beteszi az Erósz nyoszolyája lapjai közé)*

JELLABY Megmondom, uram.

SEPTIMUS *(Jellabyhoz)* Szeretnék majd valamit postára adni, ha volna olyan szíves.

JELLABY *(távozóban)* Igen, uram.

SEPTIMUS *(Felveszi az almát. Lecsípi és leteszi az asztalra a gallyat és a leveleket. Zsebkéssel vág egy szelet almát, és evés közben vág egy másikat Plautusnak. Aztán fölveszi a tollát, és folytatja az írást)*

THOMASINA A Mama szerelmes a maga Byron barátjába.

SEPTIMUS *(elmerülve)* Lord Byron, ha szabad kérnem. *(meghallja)* Ugyan, képtelenség.

THOMASINA Nem képtelenség. Láttam őket együtt a pavilonban.
Septimus tolla megáll, végül a szemét Thomasinára emeli

THOMASINA Lord Byron felolvasott neki a satírájából, és mama nevetett, és az előnyösebbik arcélét fordította felé.

- SEPTIMUS Nem értette meg a szatírárt, és igyekezett udvariasnak mutatkozni a vendége iránt.
- THOMASINA Haragban van papával, amiért papa eltökélte, hogy átalakíttatja a parkot, de ez egymagában nem indokolja, hogy ennyire udvarias egy vendéggel. Órákkal előbb lejött, mint ahogy szokott. Lord Byron nagyon szóragoztató volt a reggelinél. Nagy elismeréssel beszélt magáról, Septimus.
- SEPTIMUS Igen?
- THOMASINA Azt mondta, hogy maga szellemes fickó, és csaknem betéve tud egy cikket, amit maga írt a... elfelejtettem, miről, de valami **Török leány** című könyvvel kapcsolatos, és hogy maga nem adná oda a kutyájának ebédre.
- SEPTIMUS Vagy úgy. Chater úr persze ott volt a reggelinél.
- THOMASINA Ott, nem úgy, mint némely álomszuszék.
- SEPTIMUS Neki nem kell latinleckét feladnia és matematikapéldákat javítani. *(Kiveszi Thomasina leckeüzetét Plautus alól, és odalöki a lány elé az asztalra)*
- THOMASINA Javítani? Mi volt benne a hiba? *(Belenéz a üzetbe)* Majdnem jeles? Pfü! Miért csak majdnem?
- SEPTIMUS Mert többre válaszolt, mint amit kérdeztem.
- THOMASINA Nem tetszik a felfedezésem?
- SEPTIMUS A fantáziálás nem felfedezés.
- THOMASINA A gúnyolódás nem cáfolat.
- Septimus befejezi, amit írt. Az oldalakat levéllé hajtogatja. Van nála pecsétviasz és ami a megolvastásához kell. Lepecsételi a levelet, és megcímezi. Eközben:*
- THOMASINA Azért gorombáskodik velem, mert a mama figyelmes a maga barátjához. Szerintem hagyjuk futni őket, nem akadályozhatják a tudomány fejlődését. Úgy gondolom, hogy ez egy kitűnő felfedezés. Maga minden héten felad nekem egy egyenletet, hogy ábrázoljam a görbét. És minden héten kiderül, hogy az eredmény csak közönséges geometria, mintha a formák világa egyébből sem állna, mint szabályos ívekből és szögekből. Isten az atyám, Septimus, ha van egyenlete az olyan görbének, amelyik haranghoz hasonlít, akkor kell hogy legyen egyenlete az olyannak is, amelyik harangvirághoz hasonlít, és ha már harangvirághoz, miért ne rózsához? Elhisszük, hogy a természetet számokban írták?
- SEPTIMUS El.
- THOMASINA Akkor a maga egyenletei miért csak az ipari formákat írják le?
- SEPTIMUS Nem tudom.
- THOMASINA Ilyen eszközökkel Isten csak egy szekrényt tudott volna teremteni.
- SEPTIMUS Ő ismer olyan egyenleteket, amelyek a végtelenbe vezetnek, ahova mi nem tudjuk követni.

THOMASINA Micsoda nyúlszívűség! A feladat nehéz, de mi nem hátrálunk meg! Kezdjük valami egyszerűvel. *(Fölveszi az almalevelet)* Megszerkesztem ezt a levelet, és levezetem az egyenletét. Maga az én nevelőmként híres lesz, amikor Lord Byron már rég meghalt és elfeledték.

Septimus befejezi ügyködését a levéllel. A levelet zsebre teszi

SEPTIMUS *(határozottan)* Térjünk vissza a fordításhoz. Tehát: Kleopátra.

THOMASINA Gyűlölöm Kleopátrát.

SEPTIMUS Gyűlöli? Miért?

THOMASINA Nála mindenből szerelem lesz. Új a szerelem, hol a szerelem, oda a szerelem... nem ismerek még egy hősnőt, aki ennyire táplálná a hitet, hogy a nők buta libák. Elég, ha egy római tábornok horgonyt vet az ablak alatt, és oda a birodalom.

(kifelé siet a kerten át. Csaknem beleütközik a belépő Brice-ba. Elszalad)

BRICE Hodge!

Septimus kinéz az ajtón, és látja, hogy Chater somfordál elfele

SEPTIMUS Chater! Drága cimborám! Ne húzódozzék... ugyan jöjjön már be!

Chater zavartan engedi magát berángatni a szobába, ahol Brice pöffeszkedik

CHATER Brice kapitány megtisztel vele... Úgy értem, uram, bármi mondanivalója van a számomra, uram, forduljon vele Brice kapitányhoz.

SEPTIMUS Milyen szokatlan eljárás. *(Brice-hoz)* Nem láttuk ma a feleségét, uram. Remélem, nem beteg?

BRICE A feleségem? Nincs is feleségem. Mi az ördögöt akar ezzel mondani, uram?

SEPTIMUS *(válaszolna, de habozik, tanácstalan. Visszafordul Chaterhez)* Nem értem a szisztémát, Chater. Kihez intézzem a szót, ha Brice kapitánnyal akarok beszélni?

BRICE Csavaros, Hodge... nagyon csavaros!

SEPTIMUS *(Chaterhez)* Igaz is, Chater... *(félbeszakítja magát, odafordul Brice-hoz, és mint előbb)* igaz is, Chater, elképesztő híreim vannak. Valaki rákapott, hogy vad és viharos leveleket írogasson a maga nevében. Félórája sincs, hogy kaptam egyet.

BRICE *(dühösen)* Hodge úr! Emberelje meg magát, uram! Ha nem képes e nélkül a bohóckodás nélkül figyelmezni rám, akkor nevezze meg a segédjét, aki majd elrendezi az ügyet, ahogy úriemberek között szokás. Az ön Byron barátja bizonyára megteszi önnek ezt a szívességet.

SEPTIMUS *(feladja a játszmát)* Ó, igen, megteszi nekem ezt a szívességet. *(Hangot vált, Chaterhez fordul)* Uram... sajnálom, ha megbántottam. Maga derék fickó, magában nincs több rosszindulat, mint költészet.

CHATER *(boldogan)* Nahát! Ez már jobban hangzik! *(Föltámad benne a gyanú)* Most bocsánatot kért?

BRICE Ez nem elégséges. Akkor is fönny marad a sérelem, amit Chater úr hitvesi tulajdona szenvedett el.

De félbeszakítja őket Lady Croom, aki ugyancsak a kertből érkezik

LADY CROOM De jó, hogy itt találok! Chater úr, ettől el lesz ragadtatva. Lord Byron szeretne egy példányt az új könyvéből. Egészen odavan érte, hogy elolvashassa, és feltett szándéka, hogy a maga nevét is beleveszi az **Angol bárdok, skót ítések** új kiadásába.

CHATER Méltóságodnak tudnia kell, hogy az **Angol bárdok, skót ítések** nem egyéb, mint a Lord Byronnál idősebbeket és kiválóbbakat mocskoló klapancia. Ha belevenni szándékozik, akkor sértegetni szándékozik.

LADY CROOM Ez csak természetes, Chater úr. Jobban szeretné, ha nem tartanák rá érdemesnek, hogy sértegessék? Büszke lehetne rá, hogy a legnagyobbakkal kerül egy társaságba... ó! Az **Erősz nyoszolyája!** *(Meglátta ugyanis Septimus példányát az asztalon)*

SEPTIMUS Ez az én példányom, asszonyom.

LADY CROOM Annál jobb... mire való a barátunk könyve, ha nem arra, hogy kölcsönvegyük?

Megjegyzés: az Erősz nyoszolyájában most benne van a három levél, de ez a körülmény észrevétlen marad.

LADY CROOM Hodge úr, beszéljen a barátja lelkére, ne tegyen már úgy, mintha itt akarna hagyni bennünket. Szó se lehet róla. Azt mondja, eltökélt szándéka, hogy elvitorlázik a legközelebbi máltai postahajóval! Tele van a feje Lisszabonnal meg Leszbosszal meg a pisztolytáskájával. Mondtam neki, hogy verje ki a fejéből. Egész Európa napóleoni görcsben ráng, a legjobb romok zárva lesznek, az utakat teljesen elfoglalják a hadmozdulatok, a fogadókából kaszárnya lett, és az istentelen republikanizmus divatja még nem jutott el a természetes kifulladásig. Azt mondja, a költészet a célja. Az ember a költészetre nem pisztollyal céloz. Költőkre még csak-csak. Felszólítom, hogy kobozza el a pisztolyait, Hodge úr! Nincs velük biztonságban. Bevallotta nekem, hogy csakis azért biceg, mert kamaszkorában az volt a szokása, hogy a lábába lövöldözött. Mi ez a zaj?

A zaj a szomszéd szobából jövő rossz zongorajáték. Időnként felhangzik, mióta Thomasina eltávozott

SEPTIMUS Az új fortepiano, asszonyom. A zenei leckéinknek még az elején vagyunk.

LADY CROOM Akkor hát korlátozza oktatását a hangszer **piano** oldalára, és a **forté**-ra csak akkor szabadítsa rá, ha már tud valamit. *(Kezébe a könyvvel visszavitorlázik a kertbe)*

BRICE Nahát! Ha Lady Croomból nem a Jóisten beszél, akkor nem beszélt soha senkiből!

CHATER *(lenyűgözve)* Kobozza el Lord Byron pisztolyait!

BRICE Hallotta Chater urat, uram... mi a válasza?

SEPTIMUS *(Lady Croom útját követte a tekintetével. Megfordul)* Az, hogy megölöm. Elegem van belőle.

CHATER *(döbbenet)* He?

BRICE *(lelkesen)* Ha!

SEPTIMUS A fene essen magába, Chater! Ovidius megmaradt volna ügyvédnek és Vergilius földművesnek, ha tudták volna, hogy hova süllyed a szerelem a maga hígvelejű szatírjaiban és kelekótya nimfáiban! Állok rendelkezésére egy félunciás golyóval az agyába. Megfelel önnek... a csónakház mögött hajnalban... mondjuk, öt óraker? Szívélyes üdvözetem Chaterné asszonynak... ne aggódjon miatta, nem lesz híján a pártfogásnak, amíg Brice kapitány zsebében akad egy arany, ő maga mondta neki.

BRICE Uram, ön hazudik!

SEPTIMUS Én nem. Talán Chaterné.

BRICE Hazudik, és felelni fog érte!

SEPTIMUS *(fáradtan)* Kérem... állok rendelkezésére öt után öt perccel. Aztán pedig irány a máltai postahajó. Maguk halottak lesznek, az én nincstelen iskolatársam meg itt marad nevelőnek Lady Thomasina mellett, és remélem, mindenki ki lesz elégítve, Lady Croomot is beleértve! *(Bevágja maga mögött az ajtót)*

BRICE Felfuvalkodott szájhős. Legyen nyugodt, Chater, én majd kiszorítom belőle a szuszt. *(Kimegy a másik ajtón)*

CHATER *(nyugalma csak egy percig tart. Amíg rájön, hogy hol a bökkenő...)* Na de... *(Kisiet Brice után)*

NEGYEDIK JELENET

Hannah és Valentine. Hannah felolvas, Valentine hallgatja. Villám, a teknőc, ott van az asztalon, és nem könnyű megkülönböztetni Plautustól. Valentine előtt Septimus fölismerhető, bár természetesen némileg megkopott mappája. Ki van nyitva. Három fontos dolog van a mappában (noha lehetnek benne üres papírlapok is): egy vékony matematika-tankönyv; egy ív rajzpapír, rajta hevenyészett diagram és néhány matematikai jelölés, nyilak stb.; és Thomasina matematikai leckeüzete, vagyis az, amelyikbe írt, és amelyben Valentine lapozgat, miközben hallgatja a tankönyvből felolvasó Hannah-t

HANNAH „Én, Thomasina Coverly, rátaláltam egy igazán csodálatos módszerre, amely a természet valamennyi formáját arra kényszeríti, hogy leleplezze numerikus titkait, és számokban nyilatkozzék meg. Minthogy ez a margó céloknak túl csekély, az olvasónak máshol kell keresnie a Szabálytalan Formák Új Geometriáját, Thomasina Coverly felfedezését.”

Szünet. Odaadja Valentine-nak a tankönyvet. Valentine nézi, amit Hannah felolvasott. A másik szobában valaki elkezd zongorázni, csöndesen, nem tolakodóan, rögtönözve

HANNAH Van ennek értelme?

VALENTINE Nem tudom. Nem tudom, mi értelme van, kivéve matematikailag.

HANNAH Azt kérdezem.

VALENTINE *(visszatér a leckehez)* Ez egy iterált algoritmus.

HANNAH Az mi?

VALENTINE Hát, az... Jézusom... az egy algoritmus, ami... iterálva van... szóval ismétlődik. Hogy is mondjam...? *(Összeszedi magát)* Az egyik oldalon vannak a görbék, a másik oldalon a hozzájuk tartozó egyenletek. De mindegyik különböző léptékben. Valamennyi görbe az előzőnek egy kis szelete, kinagyítva. Mint ahogy egy fénykép valamelyik részletét kinagyítják, aztán a részlet egy részletét, és így tovább, a végtelenségig. Vagy az ő esetében, addig, amíg ki nem fogy a papírból.

HANNAH Nehéz ez?

VALENTINE A matematikai része nem nehéz. Ez ugyanaz, amit az iskolában csináltál. Van egy kétismeretlenes egyenleted. $x-y$. Bármely x értékre kapsz egy y értéket. Ha ábrázolni akarsz a görbéjét, akkor teszel egy pontot oda, ahol az megfelel az x -nek is meg az y -nak is. Aztán veszed a következő x értéket, ami ad egy másik y értéket, és amikor ezt néhányszor megismételted, összekötöd a pontokat, és megvan az egyenlet görbéje.

HANNAH És ő is ezt csinálja?

VALENTINE Nem. Nem egészen. Egyáltalán nem. Ő azt csinálja, hogy valahányszor kiszámít egy y értéket, **az** lesz nála a következő x érték. És így tovább. Mint a visszacsatolás. A megoldást visszacsatolja az egyenletbe, és aztán megoldja újra. Ez az iteráció.

HANNAH És ez meglepő?

VALENTINE Hát igen, egy kissé. Ezzel a technikával számolom én a faldokat, és ez nemigen használatos, mondjuk, húsz évnél régebben.

Szünet

HANNAH Vajon miért csinálta?

VALENTINE Fogalmam sincs.

Szünet

VALENTINE Azt hittem, a remetével foglalkozol.

HANNAH Azzal hát. Még mindig. De Bernard, hogy a fene enné meg... Kiderült, hogy Thomasina nevelőjének érdekes kapcsolatai voltak. Bernard úgy szaglászik a könyvtárban, mint egy véreb. A mappát egy szekrényben találta.

VALENTINE Rengeteg holmi van mindenfelé. Gus imád velük szöszmötölni.

HANNAH A matematika-tankönyv, amit a lány használt, az övé volt, a nevelőé; beleírta a nevét.

VALENTINE *(olvassa)* „Septimus Hodge.”

HANNAH Miért őrizték meg ezeket a dolgokat, nem tudod?

VALENTINE Miért ne őrizték volna meg?

HANNAH És ez a görbe itt, mit ábrázol?

VALENTINE Honnan tudjam?

HANNAH Mért vagy ilyen ingerült?

VALENTINE Nem vagyok ingerült.

Szünet

VALENTINE Amikor a te Thomasinád matematikával foglalkozott, az már néhány ezer éve ugyanaz a matematika volt. Klasszikus. És még Thomasina után is egy évszázadig. Aztán a matematika elrugaszkodott a való világtól, akárcsak a modern művészet. A természet klasszikus volt, a matek meg egyszerre csak picassói. De mégiscsak a természet nevet a végén. Most derül ki, hogy az egész hóbortos agyszülemény nem egyéb, mint a természeti világ matematikája.

HANNAH Ez a visszacsatolás-dolog?

VALENTINE Például.

HANNAH Na és lehet, hogy Thomasina ezt valahogy ...

VALENTINE *(felcsattan)* Egy frászt lehet! Persze hogy nem!

HANNAH Jó, jó, szóval nem vagy ingerült. Hogy értetted azt, hogy Thomasina ugyanazt csinálja, mint te?

Szünet

Te mit csinálsz?

VALENTINE Én az ellenkező végén fogom meg a dolgot. Ő kiindult egy egyenletből, és csinált belőle egy görbét. Nekem van egy görbém - valós adatok -, és igyekszem megtalálni azt az egyenletet, amelyik ezt a görbét adná ki, ha úgy használnánk, ahogy ő használta az övét. Iterálva.

HANNAH És mi célból?

VALENTINE Így lehet vizsgálni a populáció változásait a biológiában. Vegyük, mondjuk, az aranyhalat egy tóban. Idén van x aranyhal. Jövőre lesz y aranyhal. Egy adag születik, egy adagot megesznek a szürke gémekek vagy más. A természet az x -et átalakítja y -ná. Akkor az y aranyhal a kiinduló populációnk a következő évre. Akárcsak Thomasinánál. Az y értékből lesz a következő x érték. Az a kérdés: mi a művelet? Hogyan alakul át az x y -ná? Akárhogyan is, le lehet írni matematikailag.

HANNAH Nem történhet minden évben ugyanaz.

VALENTINE A részletek változnak, nem lehet mindent megcímkézni, ez nem dobozba zárt természet. De nem kell ismerni a részleteket. Amikor mindet összerakjuk, kiderül, hogy a populáció matematikai törvénynek engedelmeskedik.

HANNAH Az aranyhalak?

VALENTINE Igen. Nem. A számok. Nem a halak viselkedéséről van szó. A számok viselkedéséről. Ez a dolog minden olyan jelenségre áll, amelyik a saját számait zabálja föl - a kanyarójárványok, a csapadékátlagok, a gyapot-árak. Ez maga is természeti jelenség. Kísérteties.

HANNAH A fajokra is áll?

VALENTINE Még nem tudom. Úgy értem, kétségkívül, de nehéz kimutatni. A valós adatok zűrösek. Van ezer holdnyi lápvidék, amelyiken mindig volt fajt. De senki nem számolta meg a fajdokat. Lelőtték őket. Így hát az ember azokat számolja meg, amiket lelőttek. De közbejön sok minden: sok a táplálék vagy kevés, sok a róka, megeszik a csibéket. Aztán ott az időjárás is. Az egész nagyon, nagyon zavaros. Nehéz kivenni a dallamot. Rémes!

HANNAH És mit lehet tenni?

VALENTINE Az ember elkezd találgatni, hogy mi lehet a dallam. Megpróbálja kiszűrni a zajból. Próbálja ezt, próbálja azt, valami alakul... még félig nyers, de az ember kezd rájönni, hogy melyik hang hiányzik, vagy melyik nem egészen megfelelő ... és apránként... *(elkezdi dúdolni a „Happy birthday” dallamát)* Dumdi-dum-dum, dear Val-en-tine, dumdi-dum-dum to you - az elveszett egyenlet!

HANNAH *(józanul)* Értem. És akkor mi van?

VALENTINE Publikálok.

HANNAH Ó, persze. Bocsánat. Nagyszerű.

VALENTINE Az én igazi örökségem a lőjegyzékek. Kétszáz év valós adatai - tálcán.

HANNAH Amit lelőttek, azt valaki mind fölírta?

VALENTINE Hát hiszen ez a lőjegyzék. Csak 1870-től használom, amióta vadászles van meg hajtók.

HANNAH Úgy érted, hogy a lőjegyzékek visszanyúlnak Thomasina idejéig?

VALENTINE Hogyne. Messzebb.

HANNAH *(fölv teszi az algebrakönyvet, és felolvass belőle)* „...egy módszer, amely a természet valamennyi formáját arra kényszeríti, hogy leleplezze numerikus titkait, és számokban nyilatkozzék meg.” Ez a visszacsatolás, ez alkalmas rá, hogy leképezze a természet formáit? Csak annyit mondj, hogy igen vagy nem.

VALENTINE Nem gondolhatott erre. Lehetetlen. Hidd el, ha mondom. Egy vidéki iskoláslány, ezernyolcszáz-valahányban... ugyan már!

HANNAH Hát akkor mit csinált?

VALENTINE Csak játszott a számokkal. Nem értett semmit.

HANNAH Jó, elnézést. *(Fölv teszi egy almafalevelet az asztalról. Bátorralanul erőlteti a témát)* Szóval nem tudnád lerajzolni ezt a levelet az iterált hogysis-hívjával?

VALENTINE *(foghegyről)* Miért ne? Meg lehet csinálni.

HANNAH Akkor mért nem mondd? Komolyan, meg tudnálak ölni!

VALENTINE Ha az ember ismerné az képletet, és visszacsatolná, mondjuk, tízezerszer, mindannyiszor keletkezne egy pont valahol a képernyőn. Azt sose tudnánk, hogy hol várható a következő pont. De lassanként ezt a formát kezdenénk látni, mert minden pont belül marad ennek a levélnek a formáján. Ez nem **levél** lenne, hanem matematikai tárgy. De azért... mégis. A véletlenszerű és a törvényszerű együtt alakítja a dolgokat olyanra, amilyenek. Így teremti magát a természet, minden méretben, a hópehely éppúgy, mint a hóvihár. Engem ez boldoggá tesz. Hogy megint ott vagyunk a kezdeteknél, és nem tudunk szinte semmit. Azok a dolgok, amikről az emberek verseket írnak - a felhők - a tűzliliom - a vízesés - meg ami egy csésze kávéban történik, amikor belemegy a tejszín - mindez csupa rejtély, éppolyan rejtélyes nekünk, mint amilyen az ég volt a görögöknek. Jobban meg tudjuk jósolni, hogy milyen események várhatók a galaxis peremén vagy az atommag belsejében, mint azt, hogy fog-e esni mához három hétre a nénikénk kerti ünnepélyén. Minden pillanat megteremti a következőnek a feltételeit, ezért megjósolhatatlan például az időjárás, mindig is megjósolhatatlan lesz. A jövő: rendezetlenség. A lehető legjobb ilyenkor élni, amikor szinte minden téves, amiről azt hittük, hogy tudjuk.

Szünet

HANNAH A Szaharában egész jól meg lehet jósolni az időjárást.

VALENTINE Más a lépték, de a görbe ugyanúgy megy föl-le. Fogadjunk, hogy hatezer év a Szaharában olyan, mint hat hónap Manchesterben.

HANNAH Mibe?

VALENTINE Bármibe, úgyis elveszted.

Szünet

HANNAH Nem.

VALENTINE Dehogyanem. Ezért volt Egyiptomban búza.

Elhallgatnak. Megint hallani a zongorát

HANNAH Mit játszik?

VALENTINE Nem tudom. Most találja ki.

HANNAH Chloé lángésznek nevezte.

VALENTINE Anyám is így nevezi - csak ő komolyan is gondolja.

HANNAH Beszélt valaha?

VALENTINE Ó igen. Ötéves koráig. Még sose kérdeztél felőle. Jó osztályzatot kapsz itt magaviseletből.

HANNAH Igen, tudom. A közönyömet mindig nagyra értékelték.

BERNARD lép be felajzva és diadalittasan

BERNARD Byron: **Angol bárdok, skót íészek.** Betoldás ceruzával. Figyelmet kérek, aztán lehet járulni kézcsókra. *(Nála van a könyv, abból olvas)*

„Hadd lám az Alvás szállásmesterét,
Ki a sajtót kerülve döngicsélt!
Erósz nyoszolyájának bárdja hol van?
Hitvány Chater! **ót** altatja el tollam.” - Ugye, hogy **végig kell nyálazni minden egyes oldalt?!**

HANNAH A kézírás az övé?

BERNARD Ugyan, ne kukacoskodjon.

HANNAH Nyilván nem.

BERNARD Az isten áldja meg, mit akar?

HANNAH Bizonyítékot.

VALENTINE Nagyon helyes. Kiról van szó?

BERNARD Bizonyítékot! **Bizonyítékot?** Ahhoz ott kellett volna lennie, maga lökött némben!

VALENTINE *(szelíden)* Ha nem tudnád, a menyasszonyommal beszélsz.

HANNAH Pláne, hogy van magának egy ajándékom. Mit gondol, mit találtam? *(Átnyújt egy papírlapot Bernardnak)* Lady Croom írja Londonból a férjének. Az öccse, Brice kapitány feleségül vett egy bizonyos Chaternét. Azazhogy feltehetően egy özvegyet.

BERNARD *(nézi a levelet)* **Mondtam**, hogy meghalt. Melyik év? 1810! Ó, istenem, 1810! Bravó, Hannah! Vagy azt akarja mondani, hogy ez egy másik Chaterné?

HANNAH Szó sincs róla. Ő az. Nézze csak meg a keresztnevét!

BERNARD Grácia. Grácia... „Tegye meg Gráciáért, esdekelve kérem, hogy letagad mindent, ami nem bizonyítható!”

HANNAH Meg ne csókoljon!

VALENTINE Nem szokta megengedni, hogy megcsókolják.

BERNARD Tessék! Leírták - leskribálták - papírra vetették. Ez volt a foglalkozásuk. A szórakozásuk. Papírjuk, az aztán volt. És lesz még több is. Mindig van még. Meg fogjuk találni!

HANNAH Micsoda szenvedély. Az előbb Valentine, most meg maga. Megható!

BERNARD A nevelő arisztokrata barátja... egy fedél alatt a szerencsétlen marhával, akinek a könyvét kicsinálta... és első dolga, hogy elcsábítja Chater feleségét. Minden kitudódik. Párbajoznak. Chater halott, Byron kerekét old! Utóirat - na mi? az özvegy hozzámegy öméltósága öccséhez! Komolyan azt hiszi, hogy senki nem írt egy szót se? Már hogy a csudába ne! Elveszett szem elől, de mi majd megírjuk újra!

HANNAH Maga megteheti, Bernard. Én nem tartok igényt a dicsőségre, nem csináltam semmit.

Nyilvánvaló, hogy ez Bernardnak is eszébe jutott

BERNARD *(tüstént ájtatos képet vág)* Hát ez... nagyon méltányos... nagylelkű...

HANNAH Csak óvatos. Chater meghalhatott akármiben, akárhol.

BERNARD *(az ájtatos kép oda)* De hát párbajt vívott Byronnal!

HANNAH Nincs rá bizonyítéka, hogy megvívta. Nincs rá bizonyítéka, hogy Byron vívta meg. Az isten áldja meg, Bernard, még arra sincs bizonyítéka, hogy Byron itt volt!

BERNARD Megmondom én, mi a baj magával. Hiányzik magából a kurázsi.

HANNAH Igazán?

BERNARD Úgy értem, a mélyen átértett és megingathatatlan hit önmagában. A zsigeri ösztön, amelyik nem okoskodik. Az ihlet, amivel belelát a múltba és megragadja a lényegét. Csak egy villanás, de ennyi elég volt, maga ott volt, benne volt, és baromian **tudja**.

VALENTINE Akiről szó van, az Lord Byron, a költő?

BERNARD Naná, hülye fasz, majd Lord Byron, a hites könyvvizsgáló.

VALENTINE *(ártatlanul)* No mert **ő** éppenséggel volt itt, a költő.

Csend

HANNAH Honnan tudod?

VALENTINE Benne van a löjegyzékben. Lőtt egy nyulat, azt hiszem. Egyszer végigolvastam az egészet, amikor mumpszom volt... néhány egész érdekes ember...

HANNAH Hol az a jegyzék?

VALENTINE Én nem azt használom... túl korai, ugye...

HANNAH 1809.

VALENTINE Mindig ott voltak az éjjeliszekrényben. Kérdezd meg Chloét.

Hannah Bernardra néz. Bernard csöndben van, mert képtelen beszélni. Alighanem önkívületi állapotba jutott, csak a szája mozog. Hannah odalép hozzá, és illedelmes csókot lehel az arcára. Ez hat. Bernard kitámolyog a kertbe, és hallani panaszos „Chloé... Chloé!” káromgását

VALENTINE Anyámat egészen lázba hozta Bernard. A biciklijét is kölcsönadta neki. Biciklit kölcsönadni a biztonságos szex egy formája, talán a legbiztonságosabb. *(Összeszedi a tankönyvet, a lecke füzetet és a diagramot, és beteszi őket a mappába)* Nálam lehetnek ezek egy darabig?

HANNAH Hát persze.

A zongora elhallgat. Gus lép be tétován a zeneteremből

VALENTINE *(Gushoz)* Igen, befejeztük... megyek már. *(Hannah-hoz)* Megpróbálom kidolgozni Thomasina görbéit.

Gus meghajítja a fejét és mosolyog, ez Hannah-nak is szól, de ő el van foglalva

HANNAH Csak azt nem értem... ezt a visszacsatolás-dolgot, ezt mért nem csinálta senki azelőtt... ez nem olyan, mint a relativitás, nem kell hozzá Einsteinnek lenni.

VALENTINE Azelőtt nem volt elég idő. Nem volt elég **ceruza!** (*Meglengeti Thomasina leckefüzetét*) Ez nem tudom hány napjába került, és a felszín is alig kaparta meg. Ma csak egy gombot kellene megnyomnia, ugyanazt a gombot újra meg újra. Iteráció. Néhány perc. Ha én egy szál ceruzával meg akarnám ismétetni azokat a számításokat, amiket néhány hónap alatt számítógéppel elvégeztem, rámenne a hátralevő életem... oldalak ezrei... tízezrei! És milyen unalmas!

HANNAH Azt akarod mondani... (*Elhallgat, mert Gus rángatja Valentine ruhájának az ujját*) Azt akarod mondani...?

VALENTINE Jól van, Gus, megyek.

HANNAH Azt akarod mondani, hogy ez volt az egyetlen gond? Az idő? Meg a papír? Meg az unalom?

VALENTINE Megyünk előszedni a jelmezeket.

HANNAH (*zaklatottságában emelt hangon*) **Valentine!** Ezt mondd?

VALENTINE (*csodálkozik Hannah viselkedésén. Szelíden*) Nem, azt mondom, hogy kellett volna hozzá megfelelő indíték.

Gus feldúltan kiszalad a szobából

VALENTINE (*Mentegetőzve*) Gyűlöli, ha ordítanak.

HANNAH Bocsánat.

Valentine elindul Gus után

HANNAH De más semmi?

VALENTINE Hát, a másik dolog az, hogy elmebetegnek kellett volna lennie. (*Kimegy*)

Hannah ott marad, gondolataiba merül. Kisvártatva az asztalhoz lép, fölveszi a Cornhill Magazine-t. Belepillant, aztán becsukja, és kimegy a szobából. A magazint magával viszi.

Az üres szoba.

A fény kora reggelre vált át. Valahonnan a távolból pisztolylövés. A következő pillanatban a láthatatlan fákról felzavart varjak tucatjainak károgása

MÁSODIK FELVONÁS

ÖTÖDIK JELENET

Bernard föl-alá járkál, és felolvas egy gépelt paksamétából. Valentine, Chloé és Gus a hallgatóság. Gus némileg félrehúzódva ül, és talán kevésbé figyel oda. Valentine szendvicset eszik, és vele van a teknősbékája is. A szendvicsből salátadarabkákat tép le, és odakinálja őket a teknőcnek

BERNARD „Megtörtént? Megtörténhetett? Kétségkívül megvolt rá a lehetőség. Hiszen csupán három évvel korábban történt, hogy egy lapszerkesztőt párbajra hívott ki a sértett szerző, nevezetesen Thomas Moore. Ezek a lovagias ügyek ritkán voltak végzetesek, sőt olykor bohózatba illettek, de elvileg a párbajozó a törvény szemében nem esett más megítélés alá, mint egy közönséges gyilkos. Ami a meggyilkoltat illeti, egy olyan közepszerű költő, mint Ezra Chater, éppoly észrevétlenül és elfeledve múlhatott ki a világból Sidley Park egyik tisztásán, mint kortársa és névrokona, a közepszerű botanikus, aki Nyugat-India erdeiben halt meg, ugyanúgy elveszve a történelem számára, mint a majom, amelyik megharapta. 1809 április 16-án, néhány nappal azután, hogy eltávozott Sidley Parkból, Byron ezt írta az ügyvédjének, John Hansonnak: »Ha tízszer olyan végzetes következményekkel járna is, hogy elhagyom Angliát, mint ahogy ön ecseteli, nincs más választásom; némely körülmények elkerülhetetlenné teszik, és nekem haladéktalanul távoznom kell az országból.« Amihez az **Összegyűjtött levelek** szerkesztője a következő jegyzetet fűzi: ‘Hogy Byront ebben az időben milyen sürgető okok készítették elhagyni Angliát, az sohasem derült ki.’ A levél a családi birtokról, Newsteadből íródott. Lovon egy nap járóföld onnan Sidley Park, a Coverlyk uradalma - ezt a Byronénál jóval előkelőbb családot II. Károly emelte Croom grófjának rangjára...”

Hannah jön sietve, egy darab papírral a kezében

HANNAH Bernard...! Valentine!

BERNARD Nem zavarja?

Hannah leteszi a papírját Valentine elé

CHLOE *(dühösen)* **Hannah!**

HANNAH Tessék?

CHLOE Annyira **tapintatlan!**

HANNAH *(meghökkenve)* Mi? Én?

VALENTINE Bernard fölolvassa nekünk az előadását.

HANNAH Igen, tudom. *(Aztán összeszedi magát)* Igen... igen... ez **tényleg** tapintatlan volt. Elnézést, Bernard.

VALENTINE *(a papírdarabbal)* Mi ez?

HANNAH *(Bernardhoz)* Nézze csak... *(Valentine-hoz)* Peacock levele kézírással, küldtek egy másolatot...

CHLOE **Hannah!** Csönd legyen!

HANNAH *(leül)* Igenis. Bocsánat.

BERNARD Jól van, akkor majd magamnak olvasom fel.

CHLOE **Nem!**

HANNAH *(a Peacock-levéleért nyúl, és visszaveszi)* Folytassa, Bernard. Lemaradtam valamiről? Sajnálom.

BERNARD *(fenyegetően néz rá, de aztán folytatja a felolvasást)* „Byronék 1809-ben ketten voltak, a hóbortos özvegy és jelentéktelen fia, a ‘sánta kölyök’, akit tízéves koráig országszerte hurcolt egyik szállásról a másikra közönséges, zsarnoki, szörnyeteg anyja...”

Hannah felnyújtja a kezét

- elutasítom - „és aki ekkor, huszonegyedik születésnapja után négy hónappal nem mondhatott egyebet a magáénak, mint adósságait és géniuszát. A Byronok és Croomék között nem volt társadalmi egyenlőség, és nem várhattak egymástól semmit. Az utókor előtt mindmáig ismeretlen összekötő kapocs Septimus Hodge volt, Byron barátja Harrow-ban és a Trinity College-ban...”

Hannah keze ismét a magasban

- helyt adok - *(gyorsan javít valamit egy ezüst ceruzával)* „Byron **iskolátársa** Harrow-ban és a Trinity College-ban, most pedig bennlakó nevelője a Croom leánynak, Thomasina Coverlynek. Byron levelei elmondják, hol volt április 8-án és április 12-én - otthon volt, Newsteadben. 10-én azonban Sidley Parkban tartózkodott, amint az ott megőrzött lőjegyzék tanúsítja: ‘1809. április 10. - délelőtt. Magas felhők, száraz idő, váltakozó napsütés, délkeleti szél. Jelenlévők: jómagam - Augustus - Lord Byron. Tizennégy galamb, egy mezei nyúl (Lord B.)’ De, mint most már tudjuk, élet és halál drámája Sidley Parkban nem galambok, hanem szex és irodalom körül zajlott.”

VALENTINE A galambok persze nem így látták.

BERNARD Én el is mehetek. Csak meg akarlak tisztelni azzal, hogy felolvasom.

CHLOE Ne törődjön vele, Bernard... folytassa, térjen rá a párbajra.

BERNARD Hannah még csak nem is figyel.

HANNAH Dehogynem, hallok mindent. Gyakran dolgozom úgy, hogy közben szól a rádió.

BERNARD Köszönöm szépen!

HANNAH Sok van még?

CHLOE **Hannah!**

HANNAH Nem, nagyon érdekes. Csak kíváncsi voltam, sok van-e még. Valamit meg kell kérdeznem Valentine-tól erről (*a levélről*) ...bocsánat. Folytassa, Bernard, ez megvár.

VALENTINE Igen... bocsánat, Bernard.

CHLOE Kérem, Bernard!

BERNARD Hol tartottam?

VALENTINE Galambok.

CHLOE Szex.

HANNAH Irodalom.

BERNARD Élet és halál. Igen. „Semmi sem vallhatna erről ékesszólóbban, mint az idézett három dokumentum: a tömör kívánság, hogy valamit intézzenek el négyszemközt; a kétségbeesett levélke arról, hogy ‘férjem pisztolyokért küldött’ és április 11-én a sértett és felszarvazott szerző, Ezra Chater odadobott kesztyűje. A borítékok nem maradtak fenn. Annyi bizonyos, hogy mind a három levél Byron birtokában volt, amikor könyveit 1816-ban eladták, megőrizve az **Erősz nyoszolyája** lapjai közt, amit hét évvel korábban Sidley Parkban Byron kölcsönvett Septimus Hodge-tól.”

HANNAH Kölcsönvett?

BERNARD Majd a végén lehet kérdezni. Építő észrevételeket szívesen veszek. Voltaképp ezért tartom a vidéki főpróbát a Byron Társaság égisze alatt rendezendő londoni bemutató előtt. Apropos, Valentine, akarsz, hogy megemlítslek? - „A lőjegyzék, amelyet a minap fedezett fel...”?

VALENTINE Nem volt az soha elveszve.

BERNARD „Amire a minap hívta fel a figyelmemet...” Pusztán méltányosságból nem szeretek köszönetet nyilvánítani, de a tudományos cikk olyan, mint a válóper: ad neki némi zamatot, ha egy arisztokratára hivatkoznak benne. Majd megemlítem a nevedet a sajtónak. Mit szölsz hozzá?

VALENTINE Nagyon kedves.

HANNAH Sajtó? És mi van az **Angol Filológiai Füzetek**-kel?

BERNARD Az majd később jön, a teljes tudományos apparátussal, a megszokott hangnemben... nagyon szárazon, nagyon visszafogottan, minden kaján-ságtól mentesen, de azért félreérthetetlenül „sárguljatok az irigységtől, bamba disznók” alapon. De első a „Médiasztár, csipkedje magát, aki ülőhelyet akar”. Hol tartottam?

VALENTINE Lőjegyzék.

CHLOE Erősz.

HANNAH Kölcsönvett.

BERNARD Igen. „...kölcsönvett Septimus Hodge-tól. Vajon elképzelhető-e, hogy a levelek már benne voltak a könyvben, amikor Byron kölcsönvette?”

VALENTINE Igen.

CHLOE Hallgass már, Valentine.

VALENTINE Elképzelted.

BERNARD „**Hihető-e**, hogy Hodge úgy adta volna kölcsön a könyvet Byronnak, hogy nem vette ki előbb a három magánlevelet?”

VALENTINE Bocsánat... csak azt akartam mondani, hogy Byron kérés nélkül is kölcsönvehette a könyvet.

HANNAH Bizony.

BERNARD Akkor Hodge miért nem szerezte vissza?

HANNAH Nem tudom, nem voltam ott.

BERNARD Az már igaz, kurvára nem volt ott.

CHLOE Folytassa, Bernard.

BERNARD „A harmadik dokumentum, maga a kihívás a perdöntő. Chater ‘mint férfi és mint költő’ ujját a ‘rágalmazó sajtóbetyárra’ szegezi. Chater sem mint férfi, sem mint költő nem nyomott annyit a latban, hogy szokás lett volna a sajtóban rágalmazni vagy akár csak emlegetni is. Nem kétséges, hogy a rágalmazás **A török leány**-ról írott recenzió volt a **Piccadilly Új Írás**-ban. Volt Hodge-nak bármiféle kapcsolata a londoni folyóiratokhoz? Nem volt. Byronnak volt? Volt! És van hozzá kulcsunk, hogyan vélekedett Byron Chaterről, a költőről? Van! Ki más írhatta be a négy sort ceruzával az **Angol bárdok, skót ítések** példányába - mely a Croom-család könyvtárában maradt fenn - mint maga Byron ...”

HANNAH Szinte bárki.

BERNARD Aranyom...

HANNAH Ne hívjon aranyomnak.

BERNARD Jó, akkor seggfej. Hihető-e, hogy az az ember, akit Chater Septimus Hodge barátomnak nevezett, azonos azzal, aki megkúrta a feleségét és az utolsó könyvéből kitaposta a szart?

HANNAH Így mondva szinte biztos.

CHLOE *(komolyan)* Téged valami nagy sérelem ért a múltban, ugye, Hannah?

HANNAH Semmi ahhoz fogható, mint ezt hallgatni. Hogy lehet, hogy Byron soha, sehol nem említi meg a **Piccadilly**-féle recenziókat?

BERNARD Hát ez az! Mert megölte a szerzőt.

HANNAH De az első, **A török leány**, egy évvel korábbi. Netán a jövőbe látott?

CHLOE Előfordul, hogy levelek elvesznek.

BERNARD Köszönöm! Ez az! Kell lennie egy elveszett levélnek, amelyik mindent megmagyaráz... lappang, de sugárzik, mint a rádium.... „Kedves Hodgeom - itt vagyok Albániában, és az egész világon te vagy az egyetlen ember, aki tudja, hogy miért. Szegény Cs! Sose akartam neki ártani - kivéve persze a Piccadilly-ben - az asszony, az vitt engem a bűnbe,

kedves Hodge! - micsoda tragikus ügy, de a költészetre nézve hál' istennek jól végződött. Szeretettel üdvözlök B. - Ui. Égesd el ezt."

VALENTINE Miből jött rá Chater, hogy Byron írta a recenziót?

BERNARD *(bosszúsan)* Nem tudom, nem voltam ott, ugye. *(Szünet. Hannah-hoz)* Akar valamit mondani?

HANNAH Moi?

CHLOE Én tudom. Byron megmondta Chaternének az ágyban. Másnap aztán dobta a nőt, az meg beköpte, és arra hivatkozott, hogy Byron leteperte a randin.

BERNARD *(finnyásan)* Leteperte? Randin? Milyen randin?

HANNAH Az április tizediki randin.

Bernard kiborul. Minden felhangosodik és egymásba ér, ahogy Bernard fenyegetőzik, hogy abbahagyja, a többiek meg hízelegnek neki, hogy folytassa

BERNARD Jó! - felejtjük el!

HANNAH Sajnálom...

BERNARD Nem... egyebet se kapok itt, csak szarkazmust meg gyerekes közbeszólásokat...

VALENTINE Én mit követtem el?

BERNARD Semmi elismerés az évszázad talán legszenzációsabb irodalmi felfedezésének...

CHLOE Szerintem szörnyen igazságtalanok vagytok... csak féltékenyek, Bernard...

HANNAH Többet egy szót se szólok...

VALENTINE Igen, folytasd, Bernard... megígérjük.

BERNARD *(ellentmondást nem tűrően)* Csak ha abbamarad a **teknősbékák etetése!**

VALENTINE De hát most van az ebédideje.

BERNARD És azzal a feltétellel, hogy számíthatok a tudósnak tudósok közt kijáró udvariasságra...

HANNAH Hallgatok, mint a sír, amíg be nem fejezi...

BERNARD És ha aztán bárkinek bármiféle megjegyzése van, azt szíveskedik majd az akadémikus normáknak megfelelő...

HANNAH Méltósággal... igaza van, Bernard.

BERNARD ...tisztelettel előadni.

HANNAH Tisztelettel. Feltétlenül. A tudomány nyelvén. Számíthat rá.

BERNARD *(miután nagy dérrel-dúrral elrakta a papírjait, most újból összerendezi őket, és megkeresi, hogy hol tartott, miközben gyanakodva fürkészi, nem mutatkoznak-e a másik hármón a léhaság jelei)* Utolsó bekezdés. "Kétségtelen, hogy Ezra Chater **valakihez** kihívást intézett. Ha a párbajt megvívták a Sidley Park-i hajnal szürkületében 1809 áprilisában, ellen-

fele minden jel szerint kritikus volt, tehetséges a gúnyolódásban és hajlamos a csábításra. Kell-e sokáig keresnünk? Kétségtelen, hogy Chaterné 1810-ben már özvegy volt. Ha Ezra Chater korai és nyomtalan halálának körülményeit kutatjuk, kell-e sokáig keresnünk? Kétségtelen, hogy Lord Byron, éppen abban az évadban, amikor irodalmi csillaga emelkedőben volt, fejvesztve és titokzatosan elhagyta az országot, és két évig tartózkodott külföldön egy olyan korban, amikor a kontinensen utazni szokatlan volt és veszélyes. Ha az indítékát kutatjuk - **kell-e sokáig keresnünk?**” (Nem akármilyen előadó, élvezzi szónoklatának hatását)

Jelentősegteljes csend támad

- HANNAH Bakfitty.
- CHLOE Szerintem igaz.
- HANNAH Maga kihagyott mindent, ami nem illik a képbe. Byron hónapok óta hajtogatta, hogy el akar menni Angliából... van egy **februári** levél...
- BERNARD De itt maradt, nem?
- HANNAH És aztán csak július elején szállt hajóra!
- BERNARD Akkoriban minden lassabban ment. Másképp telt az idő. A kikötőben két hétig várta a szelet vagy mittudomén...
- HANNAH Bernard, nem is értem, miért strapálom magamat... maga arrogáns, mohó és hebehurgya. Valami megcsillant a szeme előtt, és nagy garral máris bizonyosságnak veszi. Magának keresi a bajt és szerintem nincs észnél. De mit csináljak, nem nézhetem tétlenül, hogy a vesztébe rohan. Szóval, ide figyeljen. Ha Byron megölte Chatert párbajban, én vagyok Mária román királyné. Magának a végén akkora **hírneve** lesz, hogy papírzacskót kell a fejére húznia, ha ki akar menni a házból.
- VALENTINE Azt mondom, Bernard, mint természettudós, nem bizonyítottad hiánytalanul az elméletedet.
- BERNARD Csakhogy én nem vagyok természettudós.
- VALENTINE *(türelmesen)* Nem, **én** mint természettudós mondom...
- BERNARD *(ordítani kezd)* Halljak már egy épkézláb érvet!
- HANNAH Nincs olyan, hogy valaki megöl egy embert, és aztán levágja a könyvét. Legalábbis nem ebben a sorrendben. Tehát kölcsön kellett vennie a könyvet, megírnia a recenziót, postára adni, elcsábítani Chaternét, párbajozni és elutazni, mindezt két-három nap leforgása alatt. Ki volna erre képes?
- BERNARD Byron.
- HANNAH Reménytelen.
- BERNARD Maga soha nem értette meg őt, ez a regénykéjéből is kiderül.
- HANNAH A mimből?

BERNARD Ó, bocsánat... maga azt hitte, hogy történeti átértékelés? Byron, az elkényeztetett gyermek, akit a korszellem érdemén felül ajnároz! És Caroline, a ragyogó intellektus, akivel elbánik a férfitársadalom!

VALENTINE Ezt én valahol olvastam...

HANNAH Ez az ő recenziója a könyvemről.

BERNARD És milyen átkozottul igaz!

A helyzet kezd elmérgesedni, és Bernard a jelek szerint olyan hangulatban van, hogy tovább élezi a feszültséget

Maga pont fordítva látja őket, aranyom. Caroline romantikus fecsegőgép, tehetség nélkül, Byron pedig tizennyolcadik századi racionalista, a lángész bélyegével. És megölte Chatert.

Szünet

HANNAH Ha még nem késő véleményt változtatni, akkor azt mondom: nosza, csinálja csak.

BERNARD Feltett szándékom. Vegye már észre a gerendát a saját szemében! - hiszen még a pasas se stimmel a borítóján!

HANNAH A borítómon?

VALENTINE Mi a helyzet a számítógépes modellemmel? Nem fogod megemlíteni?

BERNARD Nem meggyőző.

VALENTINE *(Hannah-hoz)* A számítógép kimutatta, hogy Piccadilly-recenziók nem a legjobban illeszkednek Byron többi recenziójához.

HANNAH *(Bernardhoz)* Hogy érti azt, hogy a pasas se stimmel?

BERNARD *(nem vesz róla tudomást)* A többi recenzió sem a legjobban illeszkedik egymáshoz, vagy igen?

VALENTINE Nem, de másképp. A paraméterek...

BERNARD *(gúnyosan)* Paraméterek! Byron fejét nem tudod belegyömöszölni a laptopodba! A lángész nem olyan, mint a te tucاتفajdjaid.

VALENTINE *(könnyedén)* Hát, az egész végül is triviális.

BERNARD Micsoda?

VALENTINE Ki írt, mit, mikor...

BERNARD Triviális?

VALENTINE A személyek.

BERNARD Már elnézést... azt mondtad, triviális?

VALENTINE Szakkifejezés.

BERNARD Hát az én köreimben nem az.

VALENTINE A kérdések, amiket firtatsz, nem fontosak, tudod. A személyek. Ami fontos, az a tudományos haladás. A tudás.

BERNARD Igazán? Miért?

VALENTINE Mi miért?

BERNARD Miért számít többet a tudományos haladás, mint a személyek?

VALENTINE Ez most komoly?

HANNAH Nem, ez triviális. Bernard...

VALENTINE *(félbeszakítja, Bernardhoz)* Ne tolj ki magaddal, rossz lóra teszel.

BERNARD Na, most mindjárt jössz nekem a penicillinnel. Ne keverd össze a haladást a tökéletességgel. Egy nagy költő, az mindig időszerű. Nagy filozófusokra égető szükség van. De Isaac Newtonért nem tolong a nép. Nagyon jól megvagyunk mi Arisztotelész kozmoszával. Nekem személy szerint jobban is tetszik. Ötvenöt kristálygömb, Isten főtengelyéhez kapcsolva: ez az én igényeimet kielégítő világegyetem. Nem tudok triviálisabbat elképzelni, mint a fénysebesség. Kvarkok, kvazárok... nagy bummok, fekete lyukak... ki nem szarja le? Hogy tudtátok kicsalni belőlünk azt a sok jó állást? És azt a sok pénzt? És mért vagytok olyan kibaszottul megelégedve magatokkal?

CHLOE Maga ellenzi a penicillint, Bernard?

BERNARD Az állatok etetése tilos. *(Újra Valentine-hoz)* Én magam löknélek le a szikláról, ahányan csak vagytok. Kivéve azt a tolószékes kriplit, miatta a népszerűségi indexem alighanem a mélypontra süllyedne, mielőtt még az emberek végiggondolhatnák.

HANNAH *(hangosan)* Mi az ördögöt akar azzal a borítóval?

BERNARD *(nem vesz róla tudomást)* Ha az ismeret nem önismeret, akkor nem sokra mégy vele, barátocskám. Tágul a világegyetem? Szűkül? Fállábon állva énekl, hogy „Miszter Bill, az egy pingvin úr...”? Hagyjatok ezzel békén. Tudom én tágítani a magam világegyetemét nélkületek is. „Ahogy itt jár-kél, szép, miként a csillagtűzes éjszaka; fénybe árnyat és árnyba fényt szűr arca, szeme, mosolya.” Tessék, ezt akkor írta, mikor hazament egy házibuliból. *(Támadó udvariassággal)* Te tulajdonképpen mit is csinálsz a fajdokkal, Valentine? Annyira szeretném tudni!

VALENTINE *(feláll. Chloéhoz)* Nem ellenzi a penicillint, és tudja, hogy én sem ellenzem a költészetet. *(Bernardhoz)* Abbahagyom a fajdokat.

HANNAH Ezt nem teheted, Valentine!

VALENTINE *(távozóban)* Nem megy.

(Ezzel kimegy a szobából)

CHLOE *(feldúltan és könnyek között, felugrik - röviden és hatástalanul belebokszol Bernardba)* Disznó! *(Kimegy Valentine után)*

Gus figyel, mindezt, ő is fel van dülva, és követi Chloét.

Szünet

HANNAH Na, azt hiszem, mindenki megvolt. Most már elmehet, útközben még rúgjon egyet a Villámba.

BERNARD Igen, sajnálom, hogy így történt. Amatőrök közt nem jó mulatság, igaz?

HANNAH Nem.

BERNARD Hát... *(kezdi elrakni a papírjait az aktatáskájába, és ez eszébe juttatja...)* akarja tudni, mi a helyzet a könyve borítójával? „Lord Byron és Caroline Lamb a Királyi Akadémián”? Henry Fuseli tollrajza?

HANNAH Mi van vele?

BERNARD Nem ők azok.

HANNAH *(kitör)* Ki mondja!?

BERNARD *(előveszi a Byron Társaság Közleményei-t)* Egy Fuseli-szakértő. **A Byron Társaság Közleményei**-ben. Elküldték nekem a legutóbbi számot... mint kiváló vendégelőadónak.

HANNAH De még mennyire hogy ők azok! Mindenki tudja...

BERNARD Csak afféle szájhagyomány. *(Megtalálja a helyet az újságban)* Itt van. „1820-nál nem korábbi.” Kianalizálta. *(Odaadja Hannah-nak)* Olvassa el, ha ráér.

HANNAH *(mint amikor Bernard gúnyolódik)* Kianalizálta?

BERNARD Bájos vázlat, persze, de Byron akkor már Itáliában volt...

HANNAH De Bernard... én **tudom**, hogy ők azok.

BERNARD Honnan?

HANNAH Honnan? Ez **így van**. „Kianalizálta”, egy fészkes nyavalyát!

BERNARD Stílus!

HANNAH Nincs igaza.

BERNARD Ó, zsigeri ösztön, úgy érti?

HANNAH *(határozottan)* Nincs igaza.

BERNARD *(becsattantja az aktatáskáját)* Hát, triviális az egész, nem? Na jöjjön!

HANNAH Hova?

BERNARD Velem.

HANNAH Londonba? Minek?

BERNARD Minek.

HANNAH Ja, az előadása.

BERNARD Nem, azt most hagyjuk. Szex.

HANNAH Ó... Nem. Köszönöm... *(asztán, tiltakozva)* **Bernard!**

BERNARD Ki kellene próbálnia. Jobb, mint a híre.

HANNAH Semmi bajom vele.

BERNARD De, van. Egy kicsit el kéne engednie magát. Jobb könyvet írhatna. Vagy mindenesetre olyat, ami jobban illik magához.

HANNAH Szex és irodalom. Irodalom és szex. A maguk társalgása a maga erejéből nem jut tovább. Két dolog közül az egyik mindig a szex.

BERNARD Na persze, a férfiak.

HANNAH Semmi kétség. Einstein - relativitás és szex. Chippendale - szex és bútorzat. Galilei - „Mozgott a föld?” Mi ez maguknál? Volt már, hogy feleségül akartak venni - de ennél nincs rosszabb üzlet. A szex ugyan kéznél van, cserébe viszont tilos az ágyban fingani. Hogy érti azt, hogy hozzám illő könyvet? Milyet kéne írnom?

BERNARD Maga romantikus alkat, látszik, hiszen Caroline Lamb-ből is képes volt hősnőt faragni. Byron, ő lenne magának való.

Szünet

HANNAH Hát akkor, Isten vele.

BERNARD Ó, a táncra visszajövök, tudja. Chloé megkért rá.

HANNAH Chloé jót akart, de én nem táncolok.

BERNARD Nem, nem... én vele fogok.

HANNAH Értem. Illetve nem értem.

BERNARD Én vagyok a fiúja. Sub rosa. Meg ne mondja a mamának.

HANNAH Chloé nem akarja, hogy az anyja tudja?

BERNARD Nem - én nem akarom. Most először akadtam össze a birtokos arisztokráciával. Mondhatom, ámulok-bámulok.

HANNAH Bernard! - csak nem csábította el azt a lányt?

BERNARD Én csábítottam el? Ahányszor csak megfordultam, mindig fönn volt egy könyvtári létra tetején. Végül is megadtam magam. Igaz is... megláttam valamit a lába között, ami magát juttatta eszembe. *(Abban a pillanatban kap egy csattanós pofont, de állja rezzenéstelenül. Már is vesz elő a zsebéből egy kis könyvet. Majdnem ugyanazon a hangon folytatja)* **Észak-derbyshire-i Útikalauz és Helységnevtár...** 1832... sajnos, nem illusztrált. *(Kinyitja a könyvet egy megjelölt helyen)* „Sidley Park, Croom grófjának birtoka...”

HANNAH *(fásultan)* Felfordult a világ fenekestül.

BERNARD „Ötszáz hold, beleértve negyvenholdnyi tavat - a park Noakes révén tetszetős jegyekkel bír a borzadályos stílusban - viadukt, grotta stb. - egy remetelak, melyet húsz év óta lakik egy elmeháborodott, társalkodás és társaság nélkül, eltekintve egy Plautus nevű házi teknőctől, melyet kívánságra enged megtapintani a gyermekeknek.” *(Nyújtja a könyvet Hannahnak)* Egy teknőc. Úgy látszik, a teknőc itt kötelező.

HANNAH *(pillanatnyi habozás után elveszi a könyvet)* Köszönöm.

VALENTINE *(megjelenik az ajtóban)* Megjött a taxi...

BERNARD Igen... köszönöm... ó - és mi van a Peacock-levéllel?

HANNAH Itt van.

BERNARD Remete neve, életrajza? *(Felveszi a Peacock-levelet, belenézi)* Aha. *(Leteszi a levelet)* Hát... kívánjatok sok szerencsét... *(Bizonytalanul Valentine-hoz)* Bocsánat, ha... tudod... *(és Hannah-hoz)* és hogy...

VALENTINE Tűnés, Bernard.

BERNARD Oké. *(Elmegy)*

HANNAH Ne szívd mellre. Ez csak előadóművészet, tudod. Retorika, valaha tanították, mint a testnevelést. Itt nem az számít, hogy kinek van igaza. Bernard hóbörgése egyfajta aerobic, hogy jó formában legyen, ha majd fellép a televízióban.

VALENTINE Nem csodálkozom, ha a kukáseber rám borítja a szemetet. *(Közben nézegeti a levelet)* Mit hagyott a remete?

HANNAH *(visszakéri a levelet, felolvas belőle)* „Az elmeháborodott remete testamentumot hagyott, melyben óva int az elfranciásodott matematikától, mert az indította arra a búskomor meggyőződésre, hogy eljön a fény és élet nélküli világ... mint ha fából készítenénk kályhát, s az önmagát emésztene fel, mígnem hamu és fa egygé válik, és a hó eltűnik a földről.”

VALENTINE *(mulatva és meglepve)* Húha!

HANNAH „Egy híján négy tucat esztendősen halt meg, ősz fejjel, mint Jób és ösztövéren, mint egy paszulykaró, saját jövődülésének bizonyosságául, de nem ismerve megalkuvást ama fáradozásában, hogy jó angol algebrával visszaadja a reményt.”

VALENTINE Ennyi?

HANNAH *(bólint)* Van benne valami?

VALENTINE Miben? Hogy mindnyájunk sorsa meg van pecsételve? *(könnyedén)* Ó, igen, persze... ezt úgy hívják, hogy a termodinamika második főtétele.

HANNAH Ezt akkor már ismerték?

VALENTINE Költők és elmeháborodottak időtlen idők óta.

HANNAH De komolyan.

VALENTINE Nem ismerték.

HANNAH Lehet valami köze... tudod, Thomasina felfedezéséhez?

VALENTINE Nem fedezett föl semmit.

HANNAH De a görbék a leckefüzetében...

VALENTINE Nem.

HANNAH Szóval véletlen egybeesés?

VALENTINE Micsoda?

HANNAH Hogy ugyanakkor születtek. *(olvassza)* „Egy híján négy tucat esztendősen halt meg” - mint tudjuk, 1834-ben. Tehát 1787-ben született. Akárcsak a nevelő. Azt írja Lord Croomnak, amikor az állásért folyamodik: „Születési év - 1787.” A remete ugyanabban az évben született, mint Septimus Hodge.

Szünet

VALENTINE Mi az, Bernard a lábamba harapott?
HANNAH Nem érted? Azt hittem, hogy a remetém tökéletes szimbólum. Tájkép félkegyelművel. De ez még jobb. Racionalista a vadonban. A Felvilágosodás Kora száműzve a romantikus romok közé! Sidley Park géniusza egy remetekunyhóban él tovább!
VALENTINE Ezt **tudni** nem tudod.
HANNAH De igenis tudom. Valaminek lennie kell valahol... csak találjam meg.

HATODIK JELENET

A szoba üres.

Repríz: kora reggel - távoli pisztolylövés - a varjak hangja.

Jellaby lép be a szoba hajnali derengésébe egy lámpával. Az ablakokhoz megy és kinéz. Lát valamit. Megfordul, leteszi a lámpát az asztalra, aztán kinyitja az egyik franciaablakot, és kilép rajta

JELLABY *(kint)* Hodge úr!

Septimus bejön, mögötte Jellaby, aki becsukja a kertajtót. Septimus nagykabátot visel

SEPTIMUS Köszönöm, Jellaby. Számítottam rá, hogy kicsuknak. Mennyi az idő?

JELLABY Fél hat.

SEPTIMUS Nálam is. Hát! - hogy micsoda üdítő élmény! *(Két pisztolyt vesz elő a kabátja belsejéből, és leteszi őket az asztalra)* A hajnal, tudja. Nem gondoltam, hogy ilyen szép. Halak, madarak, békák... nyulak... *(Egy döglött nyulat vesz elő a kabátjából)* gyönyörű. Csak ne lett volna olyan korán. Hoztam Lady Thomasinának egy nyulat. Elvinné?

JELLABY Döglött.

SEPTIMUS Igen. Lady Thomasina szereti a nyúlpástétomot.

JELLABY *(nem valami lelkesen, elveszi a nyulat. Van egy kis vér rajta)* Hiányolták, Hodge úr.

SEPTIMUS Úgy gondoltam, a csónakházban alszom az éjjel. Jól láttam, hogy egy hintó ment ki a parkból?

JELLABY Brice kapitány hintója, és benne volt Chater úr és a felesége is.

SEPTIMUS Elmentek?!

JELLABY Igen, uram. És négy órakor elővezették Lord Byron lovát.

SEPTIMUS Lord Byron is elment!

JELLABY Igen, uram. Megbolydult az egész ház.

SEPTIMUS De nálam vannak a nyulászó pisztolyai! Mihez kezdjek most a nyulászó pisztolyaival?

JELLABY Keresték önt a szobájában.
 SEPTIMUS Kicsoda?
 JELLABY A grófné öméltósága.
 SEPTIMUS A szobámban?
 JELLABY Megyek, megmondom öméltóságának, hogy visszajött. *(Indulna)*
 SEPTIMUS Jellaby! Nem hagyott itt nekem Lord Byron egy könyvet?
 JELLABY Könyvet?
 SEPTIMUS Kölcsönvett tőlem egy könyvet.
 JELLABY Őlordsága nem hagyott a szobájában semmit, uram, egy vasat sem.
 SEPTIMUS Ó. Hát, ha lett volna neki egy vasa, biztosra veszem, hogy itt hagyta volna. Jellaby - ez a fél arany a magáé.
 JELLABY Nagyon szépen köszönöm, uram.
 SEPTIMUS Mi történt?
 JELLABY A személyzetet nem tájékoztatták, uram.
 SEPTIMUS Ejnye, ejnye, egy fél aranyért csak több jár?
 JELLABY *(sóhajt)* A grófné öméltósága belebotlott Chaterné asszonyba az éjjel.
 SEPTIMUS Hol?
 JELLABY Lord Byron szobájának a küszöbén.
 SEPTIMUS Ah. Melyik jött és melyik ment?
 JELLABY Chaterné jött ki Lord Byron szobájából.
 SEPTIMUS És hol volt Chater úr?
 JELLABY Chater úr és Brice kapitány cseresznyepálinkát iszogattak. Háromig ott tartották az inast, hogy a tüzet szítsa. Odafönn nagy civakodás tört ki, és aztán...

Lady Croom lép be a szobába

LADY CROOM Lám, lám, Hodge úr.
 SEPTIMUS Méltóságos grófné.
 LADY CROOM Ennyi hűhó azért, hogy lelőjön egy mezei nyulat?
 SEPTIMUS Üregi nyulat. *(Lady Croom szúrós tekintetére)* Nem, tényleg mezei nyúl, bár nagyon üreginyúlszerű...

Jellaby indulófélben

LADY CROOM A forrázatomat.
 JELLABY Igenis, méltóságos grófné. *(Távozik)*
 LADY CROOM *(két levelet tart a kezében. Eddig nem láttuk őket. Mindkettő borítékban van, amelyet felnyitottak. Lady Croom az asztalra dobja a leveleket)* Hogy merészelte!

- SEPTIMUS Nem vagyok felelősségre vonható azért, ami bizalmasan íródott, és úgy olvastak el, hogy nem voltak tekintettel az illendőségre.
- LADY CROOM Nekem van címezve!
- SEPTIMUS A szobámban hagyva, hogy halálom esetén...
- LADY CROOM Eh! - ugyan mi értelme egy szerelmes levélnek a síron túlról?
- SEPTIMUS Pontosan annyi, mint az innenső oldaláról. A második levél azonban nem méltóságodnak volt címezve.
- LADY CROOM Anyai jogom felbontani egy levelet, amelyet maga írt a lányomnak, akár élete, halála, akár gyöngelméjűsége esetén. Hogy gondolja, hogy tejberizről ír neki, amikor még föl sem ocsúdott a megrázkódtatásból, amit egy hozzánk közel álló személy erőszakos halála okozott?
- SEPTIMUS Kié?
- LADY CROOM A magáé, maga szerencsétlen!
- SEPTIMUS Csakugyan.
- LADY CROOM Nem tudom, az őrzöngései közül melyik az örültebb. Egyik boríték csupa tejberizs, a másik meg tele a legarcátlanabb bizalmaskodással különféle testrészeimre vonatkozólag, de ne legyen kétsége felőle, hogy melyik a tűrhetetlenebb számomra.
- SEPTIMUS Melyik?
- LADY CROOM Á, szóval pimaszkodunk, most, hogy kifele áll a szekerünk rúdja! A barátja elment maga előtt, és útilaput kötöttem a szajha meg a férje talpára - meg az öcsémére is, amiért idehozta őket. Ez a büntetése annak, látja, aki ostobán választja meg az ismerőseit. Száműzetés. Lord Byron képmutató kéjenc, és minél hamarabb elhajózik a Közel-Keletre, annál hamarabb talál a jelleméhez illő társaságot magának.
- SEPTIMUS Az ítélet éjszakája volt ez.
- LADY CROOM Jobban örültem volna, ha eseménytelenül múlik el, és maga meg Chater úr szépen lelövik egymást, ahogy civilizált házban illik. Magának nem maradtak titkai, Hodge úr. Szitok-átok és könnyözön közepette borultak ki a napvilágra. Szerencse, hogy a vadászpuska iránti életre szóló elkötelezettség a férjem hallását épp arra a fülére korlátozta, amelyiken alszik.
- SEPTIMUS Sajnos nincs tudomásom a történetekről.
- LADY CROOM A maga cemendejét fölfedezték Lord Byron szobájában.
- SEPTIMUS Ah. Chater úr fedezte föl?
- LADY CROOM Ki más?
- SEPTIMUS Nagyon sajnálom, asszonyom, hogy a kedvességét kihasználva érdemtelen barátomat a figyelmébe ajánlottam. Felelősségre fogom vonni, ebben biztos lehet.

Mielőtt Lady Croom válaszolhatna erre a fenyegetésre, Jellaby lép be a szobába a „forrázzal”. Jellaby leteszi a tálcát az asztalra, és felszolgáláshoz készülődik

- LADY CROOM Majd én megcsinálom.
- JELLABY Igenis, méltóságos grófné. *(Septimushoz)* Lord Byron egy levelet hagyott önnek a szobainasnál, uram.
- SEPTIMUS Köszönöm. *(Elveszi a levelet a tálcáról)*
- Jellaby távozni készül*
- LADY CROOM *(a levelet mustrálja)* Mikor adta oda?
- JELLABY Amikor elment, méltóságos grófné.
- Jellaby kimegy*
- SEPTIMUS *(zsebre teszi a levelet)* Megengedi? *(Mivel a lady nem ellenkezik, tölt neki egy csésze teát)*
- LADY CROOM *(elfogadja)* Nem tudom, helyes-e elolvasni egy levelet, amit olyasvalaki írt az én házámban, akit itt nem látnak szívesen.
- SEPTIMUS Egyetértek, nagyon is helytelen. Az, hogy Lord Byronból hiányzik a tapintat, fájdalom a barátainak, akik közé magamat immár nem számítom. Nem fogom elolvasni ezt a levelet mindaddig, amíg nem követtem őt én is a kapun át.
- LADY CROOM *(miután ezen egy pillanatig eltűnődött)* Ez talán menti az olvasást, de nem az írást.
- SEPTIMUS Méltóságodnak Periklész Athénjában kellett volna élnie! A filozófusok a szobrászokkal versengtek volna a szabad idejéért!
- LADY CROOM *(tiltakozva)* Ó, igazán!... *(Kevésbé tiltakozva)* Ó, igazán...
- Septimus kivette Byron levelét a zsebéből, és most a spirituszégő kis lángjánál meggyújtja az egyik sarkát*
- Ó... igazán...
- A levél lángra kap Septimus kezében, ő pedig ledobja és hagyja, hogy elégjen a fémtálcán*
- SEPTIMUS Ez már valami - egy levél Lord Byrontól, amit soha egy eleven lélek el nem olvas. Akkor távozom el, asszonyom, amikor óhajtja.
- LADY CROOM Nyugat-Indiába?
- SEPTIMUS Nyugat-Indiába! Miért?
- LADY CROOM Chaterné után természetesen. Nem mondta magának?
- SEPTIMUS Nem váltott az velem egy fél tucat szót se.
- LADY CROOM Gondoltam, hogy nem szereti az idejét vesztegetni. Chaterné Brice kapitánnyal hajózik.
- SEPTIMUS Á. Mint a legénység tagja?
- LADY CROOM Nem, mint felesége Chater úrnak, aki az öcsém expedícióján gyűjti a növényeket.
- SEPTIMUS Azt tudtam, hogy nem költő. Azt nem tudtam, hogy a hamis külszín alatt egy botanikus rejtőzik.

LADY CROOM Botanikusnak éppúgy nem botanikus. Az öcsém ötven fontot fizetett, hogy kiadassa a verseskönyvét, és százötvenet fog fizetni, hogy Chater úr virágokat tépdessen egy évig, amíg az asszony az úrnőt játssza a kapitány köreiben. Brice kapitány szenvedélye állhatatosan Chaternére összpontosul, és hogy magával vihesse az útra, nem áallotta megtéveszteni az Admiraltást, a Linné Társaságot és Sir Joseph Bankset, a Királyi Növénykert botanikusát.

SEPTIMUS A hölgy szenvedélye nem annyira állhatatos, mint az övé.

LADY CROOM Isten szeszélyességének megvan az a hibája, hogy a szívünket minden-hova irányítja, csak ahhoz nem, akit jog szerint megillet.

SEPTIMUS Valóban, asszonyom.

Szünet

De Chater úr? Őt becsapják?

LADY CROOM Ragaszkodik hozzá. És a felesége erényének a bizonyítékát a tulajdon buzgalmában látja, amellyel meg akarja védeni. Brice kapitány **nincs** becsapva, viszont tehetetlen. Meghalna azért a nőért.

SEPTIMUS Azt hiszem, szívesebben látná, ha Chater úr halna meg érte.

LADY CROOM Ami azt illeti, nem ismerek olyan nőt, aki megérne egy párbajt vagy fordítva. A hozzám írott levele nehezen fér össze azzal, ahogy Chaternével viselkedett, Hodge úr. Azt már átéltem, hogy megcsalnak, mielőtt a tinta megszárad, de hogy megcsaljanak, mielőtt a tollat bemártották volna, és még ki is dobolják a falu főterén... mit gondoljak az ilyen színjátékról?

SEPTIMUS Méltóságos grófné, én egyedül voltam a gondolataimmal a pavilonban, amikor Chaterné elkapott, és olyan szenvedélyt, az enyhületet nem lelő vágy olyan kínjait éltem át...

LADY CROOM Ó...!

SEPTIMUS ...hogy örültségemben azt gondoltam, Chaterné a fejére borított szoknyájával megadja nekem annak a boldogságnak a röpke illúzióját, amihez valakinek az arcát nem mertem hozzáképzeln.

Szünet

LADY CROOM Nem tudom, mikor kaptam ennél szokatlanabb bókot, Hodge úr. Remélem, annál azért többet tudok nyújtani, mint Chaterné, vödörrel a fején. Visel bugyogót?

SEPTIMUS Visel.

LADY CROOM Igen, hallom, hogy szokásba jött. Természetellenes dolog, hogy nők úgy öltözködjének, mint a zsokék. Nem tudom helyeselni. *(Szoknyái örvénylő suhogása közepette megfordul, és kifelé indul)* Nem sokat tudok Periklészről meg az athéni filozófusokról. Szentelhetek nekik egy órát a fogadószobámban, a fürdőm után. Hét órakor. Hozzon egy könyvet. *(Kimegy)*

Septimus fölveszi a két levelét, és meggyújtja őket a spirituszégő lángjánál

HETEDIK JELENET

Valentine és Chloé az asztalnál. Gus is a szobában.

Chloé felolvas két vasárnapi lapból. Régensség-korabeli, vagyis az 1810-es évekből való hétköznapi ruhát visel, kalap nélkül.

Valentine hordozható számítógépen pötyögtet, ő is gyűrött Regency-ruhát visel.

A ruhák nyilvánvalóan abból a fonott szennyesládából származnak, amelyből Gus további ruhákat szed elő, hogy felpróbálja őket. Talál egy Regency-kabátot, kezdi felvenni.

Az asztalon levő tárgyak közt most van két rajzórakon használatos mértani idom: egy négyzet alapú gúla és egy kúp; és egy cserép törpedália (amely nem hasonlít a mai dáliákhoz)

- CHLOE „Még Árkádiában is... Szex, Irodalom és Halál Sidley Parkban.” Egy kép Byronról.
- VALENTINE Nem Bernardról?
- CHLOE „Byron Végzetes Párbajt Vívott, Mondja a Prof”... Valentine, mit gondolsz, én vagyok az első, akinek ez eszébe jut?
- VALENTINE Nem.
- CHLOE Még meg se mondtam, hogy mi. Az egész jövő programozva van, akár egy számítógép... elfogadható elmélet, nemde?
- VALENTINE Igen, a determinisztikus univerzum.
- CHLOE Úgy van. Mert minden, minket is beleértve, csak egy rakás atom, amelyek biliárdgolyókként ütköznek egymásba.
- VALENTINE Igen. Valaki, a nevét elfelejtettem, az 1820-as években fölvetette, hogy Newton törvényeiből meg lehetne jósolni mindent, ami be fog következni... ehhez persze akkora számítógép kellene, mint a világegyetem, de a képlet meglenne.
- CHLOE De ez ugye nem így van?
- VALENTINE Nem. Most derül ki, hogy a matematika más.
- CHLOE Nem. Az egész a szex miatt van.
- VALENTINE Igazán?
- CHLOE Én így gondolom. Az univerzum determinisztikus, hogyne, úgy, ahogy Newton megmondta, illetve, megpróbál az lenni, csak az az egy dolog nem stimmel, hogy az emberek belehabarodnak olyan emberekbe, akik a terv adott részébe nincsenek belekalkulálva.
- VALENTINE Aha. Ezt a vonzást Newton kihagyta a számításból. Egészen a kertbéli almáig visszamenőleg. Igen.

Szünet

Igen, azt hiszem, te vagy az első, akinek ez eszébe jutott.

Hannah lép be, kezében egy bulvárlappal és egy bögre teával

HANNAH Látjátok ezt? „Kanos Byron Költőt Lőtt.”

CHLOE *(lelkesen)* Mutasd!

Hannah odaadja neki az újságot, rámosolyog Gusra

VALENTINE Nagyon bejött neki, mi? Hogyhogy már ezek is tudják?

HANNAH Ne nevetted ki magad. *(Chloéhoz)* Édesapád kéri vissza.

CHLOE Jó, jó.

HANNAH Micsoda egy barom!

CHLOE Irigy vagy. Szerintem ragyogóan csinálta. *(Fölkel. Indulóban Gushoz)* Igen, ez így tökéletes, csak nem edzőcipővel. Gyere, adok neked papucs-cipőt, az olyan lesz, mintha korhú lenne.

HANNAH Helló, Gus. Milyen romantikusan néztek ki.

Gus megy Chloé után kifelé, elbizonytalanodik, rámosolyog Hannah-ra

CHLOE *(élesen)* Jössz? *(Tartja az ajtót Gusnak, majd utána kimegy ő is; érezni a szobában a rosszallást)*

HANNAH Fő, hogy ne szívjuk mellre, amit a fiatalok gondolnak rólunk. *(Megy a másik két újságért)*

VALENTINE *(aggodalmasan)* Ugye nem gondolod, hogy belezúgott Bernardba?

HANNAH Én nem aggódnék Chloé miatt, nem tiporható liliom már. „Byron Végzetes Párbajt Vívott, Mondja a Prof.”

VALENTINE Még az is lehet, hogy igaznak bizonyul.

HANNAH Igaznak nem bizonyulhat, legfeljebb egyelőre nem bizonyul hamisnak.

VALENTINE *(mulatva)* Pont, mint a természettudományban.

HANNAH Ha Bernard az élete végéig megússza, hogy leleplezzék, akkor nyert.

VALENTINE Pont, mint a természettudományban... amitől félni kell, az az utókor...

HANNAH Én a magam részéről nem hiszem, hogy ez annyi időt venne igénybe.

VALENTINE ...és aztán ott van még a túlvilág. A túlvilág sem lesz fenéig tejfel. „Á, Bernard Nightingale, ez itt Lord Byron, nem hinném, hogy ismerik egymást.” Kell hogy legyen mennyország odafönn.

HANNAH Nem hihetsz a túlvilágban, Valentine.

VALENTINE Ó, a végén még csalódom benned.

HANNAH Bennem? Miért?

VALENTINE Tudomány és vallás.

HANNAH Jaj dehogy, ismerem, próbáltam, unalmas.

VALENTINE Ó, Hannah. Jegyesem. Könyörülj. Nem köthetnénk próbaházasságot, és én reggel fölbontanám?

HANNAH *(mulatva)* Nem tudom, mikor kaptam ennél szokatlanabb ajánlatot.

VALENTINE *(érdeklődve)* Sokat kaptál?

HANNAH Nem kötöm az orrodra.

VALENTINE Miért ne? A te klasszikus tartózkodásod csak modorosság; meg neurózis.

HANNAH Szükséged van a szobára?

VALENTINE Nem kapsz semmit, ha nem adsz semmit.

HANNAH Nem kérek semmit.

VALENTINE Nem, maradj csak. *(Folytatja munkáját a számítógépen)*

HANNAH *(elhelyezkedik forrásmunkái közt az asztal rá eső végén. Egy halom zsebméretű könyv van nála, Lady Croom „kerti feljegyzései”)* Mit csinálsz? Valentine?

VALENTINE Pontok halmaza egy komplex síkon, amit...

HANNAH A fajdok?

VALENTINE Igen, a fajdok. Az átkozott fajdok.

HANNAH Nem szabad feladnod!

VALENTINE Miért? Hát nem értettél egyet Bernarddal?

HANNAH Ja, az? Az **egész** triviális... a te fajdjaid, az én remetém, Bernard Byronja. Ha azt hasonlítgatjuk össze, hogy ki mit keres, elvétjük a célt. Az, hogy meg akarjuk tudni, csak az számít. Különben ugyanúgy távozzunk, ahogy érkeztünk. Ezért nem hihetsz te a túlvilágban, Valentine. A „túl”-ban igen, hogyne, de nem a világban. Hihetsz Istenben, a szellemben, a végtelenben, akár angyalokban is, ha úgy tetszik, de a nagy mennyei összefüggésben, ahol majd tisztázódnak a nézetek, abban nem. Ha a könyv végén meg vannak adva a válaszok, akkor kivárhatom, míg odajutunk, de micsoda dögunalom. Jobb küzdeni abban a tudatban, hogy kudarc a vége. *(Átnéz Valentine válla fölött, és arra reagál, amit a képernyőn lát)* Ó, de hiszen... milyen gyönyörű!

VALENTINE A Coverly-halmaz.

HANNAH A Coverly-halmaz! Nahát!

VALENTINE Add ide az ujjadat! *(Megfogja Hannah egyik ujját, és lenyomja vele a számítógép egyik billentyűjét, sokszor egymás után)* Látod? Hamutengerben a rendezettség szigetei. Minták teremődnek a semmiből. Mindegyik kép az előzőnek a részlete, kinagyítva. És így tovább. A végtelenségig. Nem rossz, mi?

HANNAH És fontos?

VALENTINE Érdekes. Publikálható.

HANNAH Gratulálok!

VALENTINE Ne nekem. Ez Thomasina műve. Én csak lefuttattam az egyenleteit a számítógépen, néhány millióval többször, mint ahogy ő képes volt rá a ceruzájával. *(A régi mappából előveszi Thomasina leckefüzetét, és odaadja Hannah-nak)*

Megszólal a zongora

Tessék, visszaadom.

HANNAH Mit jelent ez?

VALENTINE Nem azt, amit te szeretnél.

HANNAH Miért nem?

VALENTINE Hát először is, ha tényleg fölfedezett volna valamit, akkor híres volna.

HANNAH Nem, nem volna. Meghalt, mielőtt ideje lett volna híressé válni...

VALENTINE Meghalt?

HANNAH ...szénné égett.

VALENTINE *(ráeszmél)* Ó... a lány, aki meghalt a tűzvészben!

HANNAH A tizenhetedik születésnapja előtti éjszakán. Lehet látni, ahol a manzárdablak más, mint a többi. Ott volt az ő hálószobája a tető alatt. A parkban van is egy emlékmű.

VALENTINE *(bosszúsan)* Tudom... ez az én házam. *(Ismét a számítógépére fordítja figyelmét)*

HANNAH *(visszamegy a székéhez. Átnézi a leckeüzetet)* Valentine, Septimus volt Thomasina nevelője... biztos vagyok benne, hogy

VALENTINE Te csak végezd a magad dolgát.

Szünet. Két kutató

Lord Augustus, tizenöt éves, 1812-ből való ruhát visel, vihogva beront a zeneszobáéval szemközti ajtón. Beveti magát az asztal alá. Megjelenik az őt kergető Thomasina, aki tizenhat éves és dühös. Azonnal észreveszi Augustust

THOMASINA Megesküdtél! Az élő Istenre!

Augustus kiszökik az asztal alól, Thomasina az asztal körül kergeti

AUGUSTUS Megmondom a mamának! Megmondom a mamának!

THOMASINA Te dög!

Elkapja Augustust, épp amikor Septimus lép be a másik ajtón, kezében könyv, boroskancsó, pohár és a mappája

SEPTIMUS Csend legyen! Mi ez itt? Lordom! Hé, rendet!

Thomasina és Augustus elengedik egymást

Hálásan köszönöm.

Septimus elfoglalja helyét az asztalnál. Tölt magának egy pohár bort

AUGUSTUS Nos hát, jó napot kívánok önnek, Hodge úr! *(Elégedetten vigyorog valamin)*

Thomasina kötelességtudóan fölvesz egy rajzfüzetet, és letelepedik, hogy lerajzolja a mértani idomokat, Septimus kinyitja a mappáját

SEPTIMUS Csatlakozna hozzánk ma reggel, Lord Augustus? Rajzóránk van.

AUGUSTUS Etonban nagyszerű rajzolóknak számítok, Hodge úr, de ott mi csak meztelen nőket rajzolunk.

SEPTIMUS Dolgozhat emlékezetből.

THOMASINA Undorító!

SEPTIMUS Mostantól fogva, szíves engedelmmükkel, csendben leszünk. *(Előveszi a mappából Thomasina leckefüzetét, amibe a házi feladatát írta, és odalöki neki)*

THOMASINA *(elkapja és kinyitja a füzetet)* Nincs osztályzat? Nem tetszett a nyúl-egyenletem?

SEPTIMUS Nem láttam, hogy nyúlhoz hasonlítana.

THOMASINA Épp falja fel az utódait.

Szünet

SEPTIMUS Nem vettem észre. *(Kinyújtja a kezét a leckefüzet után)*

THOMASINA *(visszaadja neki)* Nincs helyem, hogy folytassam.

Septimus és Hannah lapozgatja az idő által megkettőzött oldalakat. Augustus unottan rajzolni kezdi az idomokat

HANNAH Azt mondd, hogy a világ végül is meg van mentve?

VALENTINE Nem, továbbra is pusztulásra van ítélve. De ha így kezdődött, akkor talán így fog eljönni a következő is.

HANNAH A jó angol algebrától?

SEPTIMUS Vagy elmegy a végtelenbe, vagy a nullánál köt ki, vagy zagyvaságba fullad.

THOMASINA Nem, ha elkülönítjük és négyzetre emeljük a negatív gyököket, akkor megint lesz értelme.

Septimus lapoz. Thomasina elkezd rajzolni az idomokat

Hannah becsukja a leckefüzetet, és figyelmét a „kerti feljegyzések” halmára irányítja

VALENTINE Figyelj csak... a teád ugyebár kihül.

HANNAH Én hidegen szeretem.

VALENTINE *(elereszti a füle mellett)* Mondok neked valamit. A teád magától kihül, de föl nem melegszik magától. Nem találsz ezt különösnek?

HANNAH Nem.

VALENTINE Márpedig az. A melegből hideg lesz. Egyirányú utca. A teád szobahőmérsékleten fog kikötni. Ami a teáddal történik, az történik mindennel mindenhol. A nappal, a csillagokkal. Eltart egy ideig, de végül mindannyian szobahőmérsékleten fogunk kikötni. Amikor a te remetéd beindította a boltot, ezt még senki sem értette. De mondjuk, hogy igazad van, és ezernyolcszázvalahányban ez a firkálgató félnótás egy viskóban édegelve mindenkinél többet tudott a hőről.

HANNAH Cambridge-be járt... természettudós volt.

VALENTINE Mondjuk, hogy az volt. Nem vitatkozom. És a lánynak egy zseni volt a nevelője.

HANNAH Vagy fordítva.

VALENTINE Ahogy akarod. De **ezt** nem tudhatta! Bármit gondolt is tenni a világ megmentéséért a jó angol algebrájával, az nem ez volt!

HANNAH Miért? Mert nem volt számítógépük?

VALENTINE Igen. Mert a dolgok nem történhetnek akármilyen sorrendben. Nem nyithatsz ajtót, amíg nincs meg a ház.

HANNAH Azt hittem, erre való a lángelme.

VALENTINE Csak az elmeháborodottaké meg a költőké.

Szünet

HANNAH „Álmot láttam, s nem álom volt csupán.
Kihúnyt a fényes nap, s a csillagok
Az örök térben vaksin tébolyogtak,
Út-vesztve, fénytelen, s a megfagyott föld
Feketén ingott a holdtalan ūrben...”

VALENTINE Saját?

HANNAH Byron.

Szünet. Két kutató megint

THOMASINA Septimus, mit gondol, férjhez megyek Lord Byronhoz?

AUGUSTUS Az ki?

THOMASINA Ő a szerzője a **Childe Harold zarándokútj**-nak, az pedig a legköltőibb, legszívszorítóbb és legbátrabb hős, akiről valaha is olvastam, és a legmodernebb és a legcsinosabb is, mert Harold maga Lord Byron azoknak, akik ismerik, mint én és Septimus. Igaz, Septimus?

SEPTIMUS *(elmerülve)* Nem. *(Azzal elteszi Thomasina leckeüzetét a mappájába, és felveszi a saját könyvét, amit olvasni akar)*

THOMASINA Miért nem?

SEPTIMUS Először is, nincs tudomása a maga létezéséről.

THOMASINA Amikor Sidley Parkban volt, több jelentős pillantást váltottunk. Csodálkozom is, hogy már csaknem egy éve hazatért a kalandozásából, és még egyszer sem írt nekem.

SEPTIMUS Ez csakugyan alig hihető, kisasszony.

AUGUSTUS Lord Byron?! ...magának követelte a mezei nyulamát, pedig én lőttem először! Azt mondta, hogy egy nyúlhosszal lemaradtam róla. Mindig humorosan beszél. De nem hiszem, hogy Lord Byron elvesz téged, mert csak sánta, de nem vak.

SEPTIMUS Nyugalom! Háromnegyed tizenkettőig legyen nyugalom. Elviselhetetlen egy nevelő számára, ha a tanítványai megzavarják a gondolatait.

AUGUSTUS Maga nem az **én** nevelőm, uram. Én a szabad akaratomból látogatom a maga óráját.

SEPTIMUS Valóban, lordom, ez így van elrendelve.

Thomasina nevet ezen, a vicc neki volt szánva. Augustus, aki nincs beavatva, mérgelődik

AUGUSTUS Füttyülök a nyugalomra, uram. Maga nekem nem parancsol.

THOMASINA *(feddően)* Augustus!

SEPTIMUS Én itt nem parancsolok, lordom. Én tisztelettel tanulásra és a tudás iránti rajongásra ösztönzök, mely által az ember közel kerülhet Istenhez. Egy shilling jutalom jár a legjobb kúpnak és gúlának, amelyet csendben és **legkorábban** háromnegyed tizenkettőig rajzolnak meg.

AUGUSTUS Egy shillinggel nem fogja megvásárolni a hallgatásomat, uram. Amiről én tudok, az jóval többet ér annál. *(Azzal ledobja rajzfűzetét és ceruzáját, és az ajtót bevágva maga mögött, nagy peckesen elhagyja a szobát)*

Szünet. Septimus kérdően néz Thomasinára

THOMASINA Elmondtam neki, hogy maga megcsókolt. De nem fogja továbbadni.

SEPTIMUS Mikor csókoltam meg?

THOMASINA Hogyhogy? Tegnap!

SEPTIMUS Hol?

THOMASINA A szájamon!

SEPTIMUS Melyik grófságban?

THOMASINA A remetelakban, Septimus!

SEPTIMUS A száján a remetelakban! Ja, az? Az nem volt egyshillinges csók! Hat pennyt se adnék érte, hogy visszakapjam. Már majdnem el is felejtettem.

THOMASINA Ó, maga kegyetlen! Elfelejtette az egyezségünket?

SEPTIMUS Te jó ég! Egyezségünket?

THOMASINA Hogy megtanítsz keringőzni! Megpecsételve egy csókkal, a második pedig akkor esedékes, ha majd úgy tudok táncolni, mint a mama!

SEPTIMUS Ó, igen. Valóban. Londonban úgy keringőztünk mind, akár az egerek.

THOMASINA Muszáj keringőznöm, Septimus. Lenéznek majd, ha nem tudok keringőzni. Ez a legdivatosabb, legvidámabb és legmerészebb találmány, ami csak elképzelhető... Németországból indult!

SEPTIMUS Legyen övök a keringő, ha már az integrálszámítás nem lehet az.

THOMASINA Mama egy kötetre való keringőkottát hozott Londonból, hogy Zelinsky gróffal eljátsszák a fortepianón.

SEPTIMUS Muszáj nekem arról hallani, amit elviselni kénytelen vagyok? Zelinsky gróf olyan kíméletlenül püföli a fortepianót, hogy már csak keringőritmusban tudok olvasni.

THOMASINA Ugyan már! Mi az a könyv magánál?

SEPTIMUS A párizsi Tudományos Akadémia pályadíjas esszéje. A szerző érdemes az érdeklődésére, kisasszony, mivel maga az ő profétája.

THOMASINA Én? Miről ír? A keringőről?

SEPTIMUS Igen. Bemutatja annak az egyenletét, hogy hogyan terjed a hó szilárd testben. De közben eretnekségre bukkan... természetes ellentmondást fedez föl Newtonnál.

THOMASINA Ó! - Szembeszáll a determinizmussal?

SEPTIMUS Nem!... Azaz, talán. Kimutatja, hogy az atomok nem Newton szerint mozognak.

THOMASINA *(érdeklődése a rá jellemző szeszélyességgel irányt vált - átnyúl az asztalra, hogy elvegye a könyvet)* Hadd nézzem... ó! Franciául van?

SEPTIMUS Igen. Párizs Franciaország fővárosa.

THOMASINA Mutassa, honnan olvassam.

Septimus visszaveszi a könyvet, és megkeresi neki az oldalt. Eközben a zongorán immár ketten játszanak, kettőzött lelkesedéssel

Négykezest játszanak! A mama szerelmes a grófba.

SEPTIMUS Csak Lengyelországban gróf, itt Sidley Parkban zongorahangoló.

Thomasina elvette a könyvet, és már bele is merült. A zongorajáték egyre szenvedélyesebb, majd egy frázis közepén hirtelen elhallgat. Sokatmondó csend támad a szomszéd ajtó mögött, amire Septimus felhúzza a szemöldökét. Thomasinára nincs hatással. A csönd hallhatóvá teszi a gőzgép távoli, szabályos zakatolását, ami később szoba kerül majd. Kisvártatva Lady Croom lép be a zeneszobából, láthatólag meg van lepve és egy kissé meg van zavarodva attól, hogy a tantermet nem találja üresen. Összeszedi magát, és becsukja maga mögött az ajtót. Ott marad céltalanul és tapintatosan nézelődve, mintha nem akarná megzavarni az órát. Septimus felállt, Lady Croom fejével visszainti őt a székébe

Chloé, Regency-ruhában, belép a zeneszobával szemközti ajtón. Látja, hogy ott van Valentine és Hannah, de megállás nélkül a zeneszoba ajtaja felé tart

CHLOE Hol van Gus?

VALENTINE Nem tom.

Chloé bemegy a zeneszobába

LADY CROOM *(bosszúsan)* Ó!... a Noakes úr masinája! *(A kerti ajtóhoz megy és kilép rajta)*

Chloé visszajön

CHLOE A fenébe.

LADY CROOM *(kiabál)* Noakes úr!

VALENTINE Nemrég még ott volt.

LADY CROOM Hallóó!

CHLOE Pedig neki is rajta kell lennie a fényképen... felöltözött már?

HANNAH Bernard megjött?

CHLOE Nem... késik!

A gőzgépzaj alatt megint megszólal a zongora. Lady Croom visszatér a szobába

(Chloé kilép a kerti ajtón. Kiabál) Gus!

LADY CROOM Nem tudom, hogy tud ilyen felfordulásban tanítani, igazán sajnálom, Hodge úr!

Chloé jön vissza

VALENTINE *(feláll)* Ne parancsolgass itt összevissza!

LADY CROOM Elviselhetetlen ez a zaj.

VALENTINE A fényképész majd vár.

De, ha morogva is, kimegy Chloé után azon az ajtón, amelyen Chloé az imént bejött, és az ajtót becsukja maguk mögött. Hannah továbbra is el van merülve a könyveiben. A csendben megint hallhatóvá válik a szabályos zakatolás

LADY CROOM Ez az állandó, tompa, erőszakos monotónia! Az örületbe kerget. A végén még kénytelen leszek visszamenekülni előle a városba.

SEPTIMUS Méltóságod maradhatna vidéken, és engedhetné Zelinsky grófot visszatérni Londonba, ahol nem hallani őt.

LADY CROOM Én Noakes úr gépére gondoltam! *(Félig-meddig félre Septimusnak)* Most duzzog? Nem engedem, hogy a lányomat duzzogásra tanítsa.

THOMASINA *(nem oda figyel)* Mi az, mama? *(Továbbra is a könyvébe mélyed)*

Lady Croom visszamegy a kerti ajtóhoz, és becsukja; a gőzgép zaja elhallgat

Hannah becsukja a „kerti feljegyzések” egyik kötetét, és kinyitja a következőt. Időnként jegyzetel

A zongora elhallgat

LADY CROOM Mit tanulnak ma? *(Szünet)* Hát, nem jó modort.

SEPTIMUS Ma rajzóránk van.

LADY CROOM *(felületesen megszemléli Thomasina megkezdett rajzát)* Geometria. A geometriába beleegyezem.

SEPTIMUS Méltóságod beleegyezése az én egyetlen célom.

LADY CROOM Hát ne is mondjon le róla. *(Türelmetlenül visszatér az ablakhoz)* Hol van ez a Noakes? *(Kinéz és bosszankodik)* Ó! - elment a kalapjáért, hogy aztán majd levehesse. *(Visszamegy az asztalhoz, és megérinti az edényt, amiben a dáliák vannak)*

Hannah hátradől a székében, leköti, amit olvas

Az özvegy dáliahozományáért szinte meg tudom bocsátani az öcsém házasságát. Hálásnak kell lennünk, hogy a majom Chatert harapta meg. Ha az asszonyt harapja meg, most a majom lenne halott, és nem mi volnánk az elsők a királyságban, akik dáliával büszkélkedhetnek.

Hannah, még mindig olvasva, feláll

Vittem egy cseréppel a hercegnőnek, amikor meglátogattam; annyira magánkívül volt miatta, hogy az minden igényt kielégít. A maga barátja ott lordoskodott mint költő.

Hannah kimegy az ajtón Valentine és Chloé után

Ezalatt Thomasina lecsapja a könyvet az asztalra

- THOMASINA Tessék! Ahogy mondtam! A newtoni gépezet, amely bölcsőtől a koporsóig lökdösné az atomjainkat a mozgás törvényei szerint, nem tökéletes! A determinizmus lépten-nyomon kibicsaklik, mindig is tudtam, és igen valószínű, hogy az ok ott rejlik ennek az úriembernek a megfigyelésében.
- LADY CROOM Mit figyelt meg?
- THOMASINA A felhevült testek viselkedését.
- LADY CROOM Ez geometria?
- THOMASINA Ez? Nem, én megvetem a geometriát!
- LADY CROOM *(Megérinti a dáliaikat, és hozzáteszi, mintegy magának)* Akkor Chaterné egyetlen hétvége alatt megdöntené a newtoni rendszert.
- SEPTIMUS A geometria az egyetlen tudomány, Hobbes szerint, amelyet Isten örömmel adományozott az emberiségnek.
- LADY CROOM És ezt hogyan érti?
- SEPTIMUS Hobbes úr vagy Isten?
- LADY CROOM Én biztos nem tudom egyikükről sem.
- THOMASINA Hobbes, ugyan már! A hegyek nem gúlák, és a fák nem kúpok! Isten csak a ballisztikát és az építészetet szeretheti, ha az euklideszi az egyetlen geometriája. De van egy másik geometria is, ezt fedeztetem én föl próba-szerencse formán, ugye, Septimus?
- SEPTIMUS A próba-szerencse tökéletesen jellemzi a kegyed felbuzdulását, kis-asszony.
- LADY CROOM Mennyi idős vagy ma?
- THOMASINA Tizenhat éves és tizenegy hónapos, mama, és háromhetes.
- LADY CROOM Tizenhat éves és tizenegy hónapos. Férjhez kell adjunk, mielőtt annyira kiművelődsz, hogy nem leszel partiképes.
- THOMASINA Lord Byronhoz fogok férjhez menni.
- LADY CROOM Igen? Amilyen modortalan, nem is említette.
- THOMASINA Te beszéltél vele?!
- LADY CROOM Nem én.
- THOMASINA Hol láttad?
- LADY CROOM *(némi keserűséggel)* Mindenhol.
- THOMASINA Maga, Septimus?
- SEPTIMUS A Királyi Szépművészeti Akadémián, ahova volt szerencsém elkísérhetni édesanyját és Zelinsky grófot.
- THOMASINA Mit csinált Lord Byron?
- LADY CROOM Pózolt.

SEPTIMUS *(diplomatikusan)* Vázlatot készített róla a látogatása során... Fuseli úr, a festészet professzora.

LADY CROOM Több volt ott a pózolás, mint a festés. A társnője pedig láthatóan szakított azzal az akadémiai szokással, hogy a néző hölgyek több ruhát viselnek, mint azok, akiket néznek... na de hagyjuk! Bajnak itt van nekem Noakes úr, aki úgy jár el a kertművészetben, mint az elefánt a porcelánboltban.

Erre lép be Noakes

THOMASINA A Szabálytalanság Császára! *(Hozzálat, hogy megrajzolja azt a diagramot, ami majd a harmadik tétel lesz a fennmaradó mappában)*

LADY CROOM Noakes úr!

NOAKES Méltóságod...

LADY CROOM Mit tett ön velem!?

NOAKES Minden megfelelően alakul, biztosíthatom. Van egy kis elmaradás, az igaz, de a gátam a hónap végéig ki lesz javítva...

LADY CROOM *(az asztalra csap)* Hallgasson!

A csöndben hallani a gőzgép távoli zakatolását

Hallja ezt, Noakes úr?

NOAKES *(elégedetten és büszkén)* A továbbfejlesztett Newcomen-féle gőzszivattyú... Angliában az egyetlen!

LADY CROOM Ez az, ami ellen tiltakozom. Ha mindenkinek megvolna a magáé, zokszó nélkül kivenném részemet a közös szenvedésből. De hogy egyetlen továbbfejlesztett Newcomen-féle gőzszivattyú legyen Angliában, és arra én legyek kiszemelve, ez keserves dolog, uram, ezt nem lehet kibírni.

NOAKES Asszonyom....

LADY CROOM És mivégre? A tavam kiszárítva vizesároknak, számomra felfoghatatlan célból, hacsak nem azért, hogy három megye minden szalonkáját és pólingját a mi mocsarunkban lehessen levadászni. Amit maga erdőnek festett, az csenevész cserjés, a tisztása egy sártenger, a vizesése vizes sártenger, a dombja külszíni fejtésű bánya, ahonnan a sarat pótolják, ha a völgyből netalán kifogyna. *(Kimutat az ablakon)* Az a tehénistálló, az ott mi?

NOAKES A remetelak, méltóságos grófné?

LADY CROOM Az tehénistálló.

NOAKES Biztosíthatom, asszonyom, hogy igen lakályos kunyhó, megfelelő alapozással és csatornázással, két szoba és mellékhelyiség, palatetővel és kőkéménnyel...

LADY CROOM És ki fog benne lakni?

NOAKES Hát a remete.

LADY CROOM Hol van?

NOAKES Pardon?

LADY CROOM Csak nem akar ránk tukmálni egy remetelakot remete nélkül?

NOAKES De asszonyom...

LADY CROOM Ugyan, ugyan, Noakes úr. Ha nekem ígérenk egy szökőkutat, én elvárom, hogy víz is legyen benne. Milyen remetékkel tud szolgálni?

NOAKES Nincsenek remetéim, méltóságos grófné.

LADY CROOM Egyetlenegy sem? Nem találok szavakat.

NOAKES Biztos vagyok benne, hogy akad remete. Lehetne hirdetni.

LADY CROOM Hirdetni?

NOAKES Az újságokban.

LADY CROOM Nem hinném, hogy megbízható remete az olyan, amelyik újságot járát.

NOAKES Nem tudom, mit tanácsoljak, méltóságos grófné.

SEPTIMUS Elfér ott egy zongora?

NOAKES *(összezavarodva)* Zongora?

LADY CROOM Mi itt útban vagyunk... ez így nem lesz jó, Hodge úr. Látni való, hogy nem folyik semmi tanulás. *(Noakeshoz)* Jöjjön, uram.

THOMASINA Noakes úr... rossz hírek Párizsból!

NOAKES Napóleon császárról?

THOMASINA Nem. *(Letépi a lapot a rajztömbjéről, rajta van a „diagramja”)* A maga gőzgépéről van szó. Fejlesztheti, ahogyan akarja, soha nem fogja kivenni belőle, amit beletesz. Legfeljebb tizenegy pennyt ad vissza a shillingből. A maradék penny ennek a szerzőnek jár a gondolatáért. *(Odaadja a diagramot Septimusnak, az szemügyre veszi)*

NOAKES *(véggépp összezavarodva)* Köszönöm, kisasszony. *(Kimegy a kertbe)*

LADY CROOM *(Septimushoz)* Maga érti őt?

SEPTIMUS Nem.

LADY CROOM Akkor ennek véget vetünk. Én tizenhét évesen férjnél voltam. Thomasina, ma este franciául beszélünk, a grófra való tekintettel. Vedd fel, kérlek, a zöld bársonyruhád, majd küldöm a fodrászt, hogy csinálja meg a hajadat. Tizenhat éves és tizenegy hónapos...! *(Elmegy Noakes után)*

THOMASINA Lord Byron egy hölgygel volt?

SEPTIMUS Igen.

THOMASINA Pfuj!

Septimus most visszaveszi a könyvét Thomasinától. Lapozgat benne, és közben tovább tanulmányozza Thomasina diagramját. Olvasás közben szórakozottan simogatja a teknősbékát. Thomasina ceruzát és papírt vesz, és rajzolni kezdi Septimust Plautusszal

SEPTIMUS Miért jelenti ez azt, hogy Noakes úr gépe tizenegy pennyt fizet shillingenként? Hol mondja ezt?

THOMASINA Sehol. Csak úgy mellesleg figyeltem föl rá. Már nem emlékszem.

SEPTIMUS Az esszé nem is foglalkozik a determinizmussal.

THOMASINA De. Newton egyenletei mennek előre-hátra az időben, nem törődnek az iránnyal. De a hőegyenlet nagyon is törődik vele, csak egy irányba megy. Ezért van az, hogy Noakes úr gépe nem adhat annyi energiát, hogy meghajtsa Noakes úr gépét.

SEPTIMUS Ezt mindenki tudja.

THOMASINA Igen, Septimus, a **gépekről** tudják!

Szünet

SEPTIMUS *(az óráját nézi)* Háromnegyed tizenkettő. Legyen az e heti fogalmazás ennek a görbének a kifejtése.

THOMASINA Nem megy. Nem tudom hozzá a matematikát.

SEPTIMUS Akkor fejtse ki matematika nélkül.

Thomasina közben tovább rajzolt. Letépi a legfelső lapot a rajztömbjéről, és odaadja Septimusnak

THOMASINA Tessék. Lerajzoltam magát Plautusszal.

SEPTIMUS *(nézi a rajzot)* Tökéletes hasonlóság. Kivéve engem.

Thomasina nevet, és kimegy a szobából.

Augustus jelenik meg a kerti ajtóban. Viselkedése óvatos és bátortalan. Septimus nem veszi észre azonnal.

Septimus összeszedi a papírjait

AUGUSTUS Uram.

SEPTIMUS Lordom...?

AUGUSTUS Én önt megbántottam, uram, és nagyon sajnálom.

SEPTIMUS Nem vettem zokon, lordom, de kedves öntől, hogy említi.

AUGUSTUS Szeretnék kérdezni valamit, Hodge úr.

Szünet

Ha ön Septimus, vagyis hetedik, akkor bizonyára van bátyja?

SEPTIMUS Igen, lordom. Londonban él. A **Piccadilly Új Írás** nevű újság szerkesztője.

Szünet

Ez volt a kérdése?

AUGUSTUS *(valami miatt szemlátomást fészengve, kézbe veszi a Septimusról készült rajzot)* Nem. Nahát... ez maga? Szeretném megtartani.

Septimus beleegyezően bólint

Vannak dolgok, amiket az ember nem kérdezhet meg a barátaitól. A hús dolgai. A nővérem azt mondta... a nővérem olyan dolgokat gondol, amiket én, mondhatom, képtelen volnék elismételni.

SEPTIMUS Akkor nem kell őket elismételnie. Ha sétálunk egyet ebéd előtt a kertben, azalatt tisztázhatjuk a dolgot. Nem nagy ügy. Aztán meg kell ígérnie, hogy helyreigazítja a nővére tudatlanságát.

Felbolydulás odakinn - Bernard harsány és kétségbeesett hangja

BERNARD *(az ajtón kívül)* Jaj, nem... nem... nem... a kurva életbe!

AUGUSTUS Köszönöm, Hodge úr, kész örömmel. *(Viszi magával a rajzot, és hagyja, hogy előretessékkeljék a kerti ajtónál, aztán Septimus is kimegy utána)*

Bernard jön be azon az ajtón, amelyen Hannah távozott. Vele jön Valentine, és nyitva hagyja az ajtót az utánuk jövő Hannah-nak, akinél ott a „kerti feljegyzések” egyik kötete

BERNARD Nem... nem...

HANNAH Sajnálom, Bernard.

BERNARD Rábaszni egy dália! Gondoljátok? Tiszta sor? Rábasztam? Mit jelent ez pontosan? Végeredményben? Rábasztam? **Te** mit gondolsz, Valentine? Az igazat mondd!

VALENTINE Rábasztál.

BERNARD Ó istenem! Erről van szó?

HANNAH Igen, Bernard, erről.

BERNARD Nem olyan biztos. Mutassa meg, hol van ez kimondva. Látni akarom. Nem... olvassa... nem, várjon... *(Leül az asztalhoz. Úgy készül neki, hogy meghallgassa, mintha az valami keleti művészet volna)* Jó.

HANNAH *(olvás)* „1810. október 1. Ma Noakes úr vezényletével a déli pázsitot fölásták virágos teraszra, jól mutat majd jövőre, kárpótlásul. A dália, mely üveg alatt fejlődve nem szenvedte meg a tengeri utat, Brice kapitány a menyasszonyáról ‘Gráciának’ nevezte el, noha a dicsőség igazából Chater urat illeti, aki ágát felcserélte az én dáliáméval és az angol nyarat az örökké tartó nyugat-indiai éjszakával.”

Szünet

BERNARD Annyira nyakatekert ez az egész. Ki a fene érti, hogy mit jelent?

HANNAH *(türelmesen)* Azt jelenti, hogy a Sidley Park-i vonatkozású Ezra Chater azonos azzal a Chaterrel, aki leírt egy törpedáliát Nyugat-Indiában 1810-ben, és belehalt a majomharapásba.

BERNARD *(hevesen)* Ezra Chater nem volt botanikus! Költő volt!

HANNAH Egyik se nagyon, de mind a kettő volt.

VALENTINE Ez még nem tragédia.

BERNARD De még mennyire hogy tragédia! Ma reggel benne voltam a tévében!

VALENTINE Ez nem azt jelenti, hogy Byron nem párbajozott, csak azt, hogy Chater nem halt bele.

BERNARD Észnél legyünk már! Csak nem gondold, hogy beletesznek a Reggeli Körképbe, ha Byron **mellélött?**

HANNAH Csillapodjék, Bernard. Valentine-nak igaza van.

BERNARD *(megragadja az utolsó szalmaszálat)* Azt hiszi? A **Piccadilly**-recenziókra gondol? Igen, két teljességgel ismeretlen Byron-esszé... és az, hogy fölfedeztem az **Angol bárdok**-ba beleírt sorokat. Ez mégiscsak valami.

HANNAH *(diplomatikusan)* Nagyon is lehetséges... tényleg meggyőző.

BERNARD Eh, francokat! Bebizonyítottam, hogy Byron itt volt, és a magam részéről biztos vagyok benne, hogy azokat a sorokat éppúgy ő írta, ahogy ő lőtte le a mezei nyulat. Csak valahogy... ne arra ment volna ki az egész, hogy **megölte Chater**t. Mért nem állítottatok le?! Óhatatlanul megjelenik ugye... úgy értem... egy **glossza** a felfedezésemről... szóval hogy szerintetek mennyi időbe telik, amíg valami szörszálhasogató botanikus rámhúzza a vizes lepedőt?

HANNAH Holnaputánig. Egy levél a **Times**-ban.

BERNARD Csak nem maga?

HANNAH Piszkos munka, de hát valakinek...

BERNARD Aranyom. Bocsánat. Hannah...

HANNAH ...és végtére is, **ez** az én felfedezésem.

BERNARD Hannah.

HANNAH Bernard.

BERNARD Hannah.

HANNAH Jaj, ne nyavalyogjon már. Nagyon rövid lesz, nagyon száraz, minden kajánságtól mentes. Jobb szeretné, ha valamelyik barátja...?

BERNARD *(hevesen)* Dehogy, isten őrizz!

HANNAH Aztán jön a **maga** levele a **Times**-hoz...

BERNARD Az enyém?

HANNAH Hát persze. Méltóságteljes gratuláció a kollégának, remélem, a tudomány nyelvén.

BERNARD Aha, szóval nyeljem le a békát?

HANNAH Fogja fel úgy, mint áttörést a dáliakutatásban.

Chloé siet be a kertből

CHLOE Mért nem jöttök?! - Bernard! Te még nem vagy jelmezben? Mikor jöttél meg?

BERNARD *(ránéz, aztán Valentine-ra, és most veszi csak észre a szokatlan öltözékét)* Miért van rajtatok ez a ruha?

CHLOE Siess már! *(A kosárban turkál, és találomra szedi elő a ruhadarabokat Bernardnak)* Csak kapj magadra valamit. Mindnyájunkat lefényképeznek. Hannah-t kivéve.

HANNAH Én majd nézem.

Valentine és Chloé felsegítenek Bernardra egy dekoratív kabátot, és csipkegallért erősítenek a nyakára

CHLOE *(Hannah-hoz)* Mama kérdi, hogy nálad van-e a teodolit.

VALENTINE Te minek vagy öltözve, Chloé? Mumusnak?

CHLOE Jane Austennak!

VALENTINE Ja persze.

HANNAH *(Chloéhez)* A remetelakban van... elnézést!

BERNARD Azt hittem, csak este kezdődik. Milyen fénykép?

CHLOE A helyi újság természetesen... mindig itt vannak kezdés előtt. Legyünk csak minél többen... Gus fantasztikusan néz ki...

BERNARD *(rémülten)* A sajtó! *(Előrángat valami püspöksüveg-szerű holmit a kosárból, és teljesen a fejére húzza, az arca elé. Beburkolva)* Kész vagyok! *(És eltántorog Valentine-nal és Chloével Hannah után)*

A fény estére vált. Odakinn felragyognak a lampionok. Zongoraszó a szomszéd szobából

Septimus lép be petróleumlámpával. Thomasina algebrakönyve és különálló lapokra írott dolgozata van nála. Letelepszik az asztalhoz olvasni. Odakinn a lampionok ellenére csaknem sötét van.

Thomasina lép be hálóingben és mezítláb, kezében gyertyatartó. Titokzatoskodó és izgatott

SEPTIMUS Kisasszony! Mi ez?

THOMASINA Septimus! Psszt! *(Csöndesen becsukja az ajtót)* Itt az alkalom!

SEPTIMUS Édes istenem, mire?

THOMASINA *(elfújja a gyertyát, és a gyertyatartót leteszi az asztalra)* Ne adja az ártatlant! Holnap leszek tizenhét éves! *(Szájon csókolja Septimust)* Tessék!

SEPTIMUS Úr Jézus!

THOMASINA Most megmutatja nekem, ki van fizetve előre.

SEPTIMUS *(megéri)* Ó!

THOMASINA A gróf játszik nekünk, ez Isten adománya! Nem lehetek úgy tizenhét éves, hogy ne tudjak keringőzni.

SEPTIMUS De az édesanyja...

THOMASINA Amíg ő ájultan fekszik, mi táncolhatunk. Az egész ház alszik. Hallottam a fortepianót. Ó, Septimus, most tanítson meg!

SEPTIMUS Csitt! Most nem tudom!

THOMASINA De bizony tud, és én mezítláb vagyok, úgyhogy ügyeljen a lábujjaimra.

SEPTIMUS Nem tudom, mert ez nem keringő.

THOMASINA Nem?

SEPTIMUS Nem, keringőnek ez túl lassú.

THOMASINA Hát akkor majd kivárjuk, amíg gyorsabban játszik.

SEPTIMUS Kisasszony...

THOMASINA Hodge úr! *(Leül mellé, és nézi, hogy mit dolgozik)* A dolgozatomat olvassa? Miért dolgozik itt ilyen későn?

SEPTIMUS Hogy ne fogyjon a gyertyám.

THOMASINA Az én régi tankönyvem.

SEPTIMUS Most már újra az enyém. Nem kellett volna beleírnia.

THOMASINA *(elveszi, megnézi a nyitott oldalt)* Csak tréfa volt.

SEPTIMUS Az örületbe fog kergetni, ahogy ígérte. Üljön oda. Még majd szégyenbe hoz minket.

THOMASINA *(feláll, és odamegy a legtávolabbi székhez)* Ha mama jön, majd azt mondom neki, hogy csak csókolózni vagyunk itt, nem keringőzni.

SEPTIMUS Csöndet, vagy ágyba.

THOMASINA Csöndet!

Septimus tölt magának még bort. Tovább olvassa Thomasina dolgozatát.

A zene átváltozik a sátorból jövő tánczenévé. Tűzijáték is van - távoli apró fénycsóvák az égen, mintha felrobbanó meteorok volnának

Hannah lép be. Felöltözött a mulatsághoz. A különbség azonban nem feltűnő. Becsukja az ajtót, és a szobán keresztülvágva távozni készül a kerti ajtón. De mikor odaér, Valentine lép be. Egy pohár bor van a kezében

HANNAH Ó...

De Valentine csupán súrolja őt, nagyon céltudatos, és félig részeg

VALENTINE *(Hannah-hoz)* Megvan!

Egyenesen az asztalhoz megy, és kotorászik a papírok, könyvek és különféle tárgyak immár jókora zűrzavarában. Hannah visszafordul, zavarba hozza a férfi szokatlan modora. Valentine megtalálja, amit keresett - a „diagramot”

Ezalatt a Thomasina dolgozatát olvasó Septimus is tanulmányozza a diagramot

VALENTINE Hő.

HANNAH Beszítettél, Valentine?

VALENTINE Ez egy hőcsere-diagram.

SEPTIMUS Szóval pusztulásra vagyunk ítélve!

THOMASINA *(vidáman)* Igen.

VALENTINE Mint egy hőerőgép, látod...

Hannah tölt Septimus poharába a kancsójából, és belekortyol

A matematikáról fogalma sem volt. Úgy látta a dolgok jelentését, jócskán előreszaladva, ahogy képet néz az ember.

SEPTIMUS Ez nem tudomány. Ez mesemondás.

THOMASINA Ez most keringő?

SEPTIMUS Nem.

A zene még mindig modern

- VALENTINE Mint egy filmet.
- HANNAH Mit látott?
- VALENTINE Hogy visszafelé nem tudod lejátszani a filmet. A hó volt az első dolog, ami nem így működött. Nem Newton szerint. Egy inga vagy egy levegőben eső labda filmje... visszafelé ugyanolyan.
- HANNAH A labda rossz irányba menne.
- VALENTINE De tudnod kellene, hogy mihez képest. A hóval azonban... a súrlódással... ha a labda betör egy ablakot...
- HANNAH Igen.
- VALENTINE ...más a helyzet. Nincs visszaút.
- HANNAH Ki gondolta, hogy van?
- VALENTINE Ő rájött, hogy miért. Az üvegdarabokat vissza tudod rakni, de a törésnek a hőjét nem tudod összeszedni. Az elillant.
- SEPTIMUS Szóval a Továbbfejlesztett Newton-féle Világegyetem óhatatlanul megszűnik és kihűl. Hajaj.
- VALENTINE A hó elmegy a keverékbe. *(Gesztikulálva jelzi a levegőt a szobában, a világegyetemben)*
- THOMASINA Igen, sietnünk kell, ha táncolni akarunk.
- VALENTINE És minden mindig ugyanígy összekeveredik, visszafordíthatatlanul...
- SEPTIMUS Azt hiszem, van időnk.
- VALENTINE ...amíg az idő el nem fogy. Az idő ezt jelenti.
- SEPTIMUS Mire megtaláltuk az összes jelentést és elvesztettük az összes titkot, addigra egyedül leszünk egy üres parton.
- THOMASINA Akkor majd táncolunk. Ez keringő?
- SEPTIMUS Ez megteszi. *(Feláll)*
- THOMASINA *(felugrik)* Jaj de jó!
- Septimus óvatosan a karjába veszi, és a keringőlecke, a sátorból jövő zenére, elkezdődik*
- Bernard jön be, nem éppen meggyőző Regency-öltözékben, kezében üveggel*
- BERNARD Ne törődjetelek velem, elvesztettem a zakómat... *(A fonott láda irányába tart)*
- VALENTINE Elmész?
- BERNARD *(kibújik a jelmezkabátjából. A saját nadrágja van rajta, térdzokniba gyömöszölve, és a saját inge)* Sajnos.
- HANNAH Mi van, Bernard?
- BERNARD Ebbe most nem akarok belemenni...
- VALENTINE Menjek ki?

BERNARD Nem, én megyek el!

Valentine és Hannah figyelik, hogy Bernard beleküzdi magát a zakójába, és rendbe szedi a ruháját

Septimus szájon csókolja a karjában tartott Thomasinát. A keringőlecke szünetel. Thomasina ránéz, ő újra megcsókolja, nagyon komolyan. Thomasina átöleli

THOMASINA Septimus...

*Septimus elhallgattatja. Újra táncolni kezdenek, a leckeóra enyhe sutaságával
Chloé ront be a kertből*

CHLOE Megölöm! Megölöm!

BERNARD Jaj istenem.

VALENTINE Mi az ördög van veled, Chloé?

CHLOE *(dühöngve)* A mama!

BERNARD *(Valentine-hoz)* Anyád rajtakapott minket abban a konyhóban.

CHLOE Szimatolt!

BERNARD Nem hinném. Csak biztonságba helyezte a teodolitot.

CHLOE Veled megyek, Bernard.

BERNARD Egy frászt.

CHLOE Nem akarod, hogy veled menjek?

BERNARD Persze hogy nem. Minek? *(Valentine-hoz)* Bocsánat.

CHLOE *(dühös könnyek közt)* Miért **tőle** kérsz bocsánatot?

BERNARD Tőled is bocsánatot kérek. Az égvilágon mindenkitől bocsánatot kérek. Bocsánat, Hannah... bocsánat, Hermione... bocsánat, Byron... bocsánat, bocsánat, bocsánat, most már elmehetek?

CHLOE *(szipogva, könnyesen)* Hát...

Thomasina és Septimus táncol

HANNAH Micsoda egy disznó maga, Bernard.

CHLOE *(nekitámad)* Te pedig törődj a magad dolgával! Mit tudsz te bármiről is?

HANNAH Semmit.

CHLOE *(Bernardhoz)* De azért, ugye, megérte?

BERNARD Csodálatos volt.

Chloé a kerti ajtón át visszamegy a vendégekhez

HANNAH *(visszhang)* Semmit.

VALENTINE Te, te szarházi. Elvinnélek, de egy kicsit tintás vagyok.

Kimegy Chloé után, s hallani, ahogy kiabál odakinn: Chloé! Chloé!

BERNARD Kínos.

HANNAH Ó... *(feladja)* Bernard!

BERNARD Érdeklődéssel várom **A hely szellemé-t**. Remélem, megtalálja a reme-tét. Azt hiszem, nekem most kívül tágasabb. *(Óvatosan kinyitja az ajtót, és kinéz)*

HANNAH Ami azt illeti, van egy határozott elképzelésem, hogy ki volt, de nem tudom bizonyítani.

BERNARD *(gondtalan, széles mozdulattal)* Publikálja! *(Kimegy, és becsukja az ajtót)*
Septimus és Thomasina most felszabadultan táncol. Thomasina el van ragadtatva magától

THOMASINA Én most keringőzöm?

SEPTIMUS Igen, kisasszony. *(Még egyszer megforgatja, visszakíséri az asztalhoz, és ott meghajol. Meggyújtja Thomasina gyertyáját)*

Hannah leül az asztalhoz, szabotálja a kerti mulatságot. Tölt magának még bort.

Gus jelenik meg az ajtóban.

SEPTIMUS Tessék, itt a dolgozata, látatlanban megadtam rá a jelest. Legyen óvatos a lánggal.

THOMASINA Várom, hogy utánam jöjjön.

SEPTIMUS Nem lehet.

THOMASINA Lehet.

SEPTIMUS Nem szabad.

THOMASINA Kell.

SEPTIMUS Nem akarom.

THOMASINA *(leteszi az asztalra a gyertyatartót és a dolgozatot)* Akkor nem megyek. Még egyszer, a születésnapomra.

Septimus és Thomasina keringőzni kezdenek

Gus közelebb merészkedik, megijeszti Hannah-t

HANNAH Jaj de megijedtem!

Gus sugárzik. Van nála egy öreg, ütött-kopott, kemény fedelű dosszié, masnira kötött szalaggal. Hannah-hoz lép, és átnyújtja neki ezt az ajándékot

Ó... *(leteszi a dossziét az asztalra, és kinyitja. Két összefogott kartonlap között Thomasina rajza van benne)*

„Septimus Plautusszal.” *(Gushoz)* Ezt kerestem. Köszönöm.

Gus többször egymás után bólint. Aztán, egy kissé ügyefogyottan, meghajol. Régensség-kori meghajlás, felkérés táncra

Jaj istenem, én igazán nem...

Pillanatnyi habozás után feláll, illedelmes távolságot tartva megfogják egymást, és táncolni kezdenek, egy kissé ügyefogyottan

Septimus és Thomasina kecsesen táncol a zongora hangjaira